

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

PRILOGA V:

Poročilo o spremljanju izvajanja splošnoizobraževalnih predmetov in interesnih dejavnosti v poskusnih programih SSI *tehnika oblikovanja in tehnika mehatronike*

(besedilo ni jezikovno pregledano)

Ljubljana, oktober 2008

Nosilec naloge in urednik: Tomaž Kranjc

Avtorji besedil:

Alenka Andrin, tuji jezik

Stanislav Dražumerič, kemija

Mira Hedžet Krkač, slovenščina

Tomaž Kranjc, interesne dejavnosti

Vojko Kunaver, zgodovina

Igor Lipovšek, geografija

Nada Marčič, matematika

Vladimir Pirc, slovenščina

mag. Mirjam Podsedenšek, slovenščina

mag. Cvetka Rojko, matematika

mag. Tanja Rupnik Vec, psihologija

Gorazd Sotošek, športna vzgoja

mag. Mojca Suban Ambrož, matematika

1. POVZETEK

Učitelji splošnih predmetov večinoma menijo, da je pouk v novih programih drugačen kot v starih. Nova je izrazitejša vloga programskega učiteljskega zbora. Le delno drugačni so načini poučevanja, več je medpredmetnega povezovanja in sodelovanja z učitelji strokovnih predmetov. Novost je tudi načrtovanje, uresničitev in evalvacija projektnih tednov.

Več je prilagajanja splošnih predmetov potrebam poklica. Novost je, da preverjanje in ocenjevanje znanja poteka po sklopih, kar pomeni, da mora dijak doseči minimalni standard po vsakem zaključenem učnem sklopu oz. pri vsakem ocenjevanju.

Dijaki imajo večinoma pozitiven odnos do predmetov, ki je približno enak odnosu dijakov starih programov. So bolj motivirani za delo, saj je pouk bolj ciljno naravnani v njihovo poklicno področje. Dijaki si želijo več poskusov, praktičnega dela in več uporabe IKT.

Tisti učitelji, ki razumejo pojem kompetenc, pri različnih splošnih predmetih razvijajo (poleg osnovne) tudi različne druge ključne zmožnosti. Razvijanje kompetenc s pomočjo timskega poučevanja je izjema. Pozitiven učinek timskega načrtovanja in sestankov PUZ pa se kaže predvsem v tem, da so učitelji seznanjeni z delom svojih kolegov in da bolje poznajo dijake. Timsko načrtovanje uresničujejo predvsem pri projektnih tednih, a ga ponekod onemogočajo slabi odnosi med učitelji.

Učitelji v novih programih ne favorizirajo nobene oblike oz. načina vrednotenja znanja (pisno ali ustno), in je torej ocenjevanje s tega vidika zelo uravnoteženo. Na eni od šol še vedno ocenjujejo rezultate oz. dosežke pri športni vzgoji. Novih oblik, ki jih omogoča novi KZ za matematiko (matematična preiskovanja, empirična preiskovanja) še ne uporabljajo.

Tam, kjer izvajajo projektne tedne, sodelujejo tudi učitelji splošnih predmetov. Pojavljajo se tudi kot vodje projektnih tednov.

Le redki splošni predmeti so zastopani v odprtem kurikulumu. Ponekod so učitelji splošnih predmetov predlagali povečanje obsega predmeta, a so ure dobili strokovni predmeti.

Katalogi znanja so večinoma uporabni pri pisanju izvedbenega kurikula, letne priprave, preverjanje osnovnošolskega predznanja in za pripravo minimalnih standardov znanja. Večina učiteljev uporablja katalog, nekateri pač ne. Nekateri ne poznajo dela, v katerem je pojasnjena kompetenčna naravnost kataloga.

Učitelji so predlagali manjše dopolnitve katalogov.

Po prvem (in drugem) letu izvajanja poskusnih programov SSI se učitelji splošnih predmetov še ne počutijo dovolj usposobljeni za poučevanje po novi paradigmi: formalno se, ker jim je študij na fakulteti omogočil pridobiti dovolj predmetnega znanja, za poučevanje po novem pa bi potrebovali več znanja za povezovanje v tim. Predlagali so še nekaj drugih tem za nadaljnje usposabljanje: specifične teme posameznih predmetov, profesionalne potrebe učiteljev, poklicna matura.

Približno polovica anketiranih učiteljev matematike že uporablja grafična računala kot orodje pri reševanju zastavljene problemske situacije, s katerimi bodo lahko pokrili dva vsebinska sklopa iz izpitnega kataloga POM: Diferencialni račun in Osnove verjetnostnega računa.

Interesne dejavnosti potekajo na zadovoljstvo dijakov in ravnateljev s poudarkom na izbrani stroki. Žal vse obvezne vsebine (športni dnevi, zdravstvena vzgoja, učenje učenja) niso v celoti izvedene.

Ključne besede: spremljanje poskusa, srednje strokovno izobraževanje, splošni predmeti, katalog znanja, povezovanje, odprti kurikulum, usposabljanje, interesne dejavnosti, grafična računala.

2. UVOD

Predmet spremljanja

Poročilo o spremljanju izvajanja splošnoizobraževalnih predmetov in interesnih dejavnosti v poskusnih programih SSI *tehnik oblikovanja* in *tehnik mehatronike* smo pripravili svetovalci za splošne predmete na Zavodu RS za šolstvo. Spremljali smo slovenščino, matematiko, tuji jezik, kemijo, zgodovino, geografijo, športno vzgojo, psihologijo in interesne dejavnosti, ki so v predmetnika poskusnih programov umeščeni v skladu z izhodišči za pripravo novih programov. Spremljanje te problematike je vsakokrat naročil Strokovni svet RS za splošno izobraževanje ob določanju katalogov znanj za splošne predmete v programih SSI, nazadnje 15. 2. 2007.

V okviru spremljanja izvajanja poskusnih programov smo po opravljenem drugem letu izvajanja izvedli serijo intervjujev z učitelji **splošnih predmetov**. Zanimalo nas je,

- v čem je poučevanje v novem programu (tehnik mehatronike/tehnik oblikovanja) drugačno od poučevanja v starih – neprenewljenih programih,
- kakšen je odnos dijakov programa tehnik mehatronike/ tehnik oblikovanja do splošnoizobraževalnega predmeta,
- katere zmožnosti/kompetence razvijajo učitelji pri pouku splošnih predmetov,
- z razvijanjem katerih kompetenc si pomagajo pri uresničevanju ciljev posameznega predmeta,
- ali razvijajo te zmožnosti/kompetence sami ali s pomočjo timskega dela,
- ali sodelujejo z učitelji strokovnih sklopov pri načrtovanju učnih/delovnih situacij,
- katere oblike / načine vrednotenja znanja uporabljajo pri pouku,
- kako sodelujejo v pripravi in izvedbi projektne del,
- kako so splošni predmeti zastopani v odprtem kurikulumu,
- kako uporaben je predmetni Katalog zanj,
- kaj bi v KZ spremenili, dodali ali izločili,
- ali se pri izvajanju poskusnega programa tehnik mehatronike/ tehnik oblikovanja počutijo dovolj usposobljene za poučevanje po novem in
- katere teme bi predlagali v programih usposabljanja za uvajanje (in izvajanje) novih programov.

Za poročilo o izvajanju **interesnih dejavnosti** smo pripravili vprašalnik za ravnatelje in dijake. Zanimalo nas je,

- kateremu od deklariranih ciljev interesnih dejavnosti pripisujejo večji pomen,
- katere interesne dejavnosti so opravili,
- ali med izvajanjem ID zaznavajo kakšne vsebinske, finančne ali organizacijske težave,
- katere dejavnosti po izbiri dijaka izberejo dijaki,
- ali in koliko je treba za dejavnosti doplačati iz lastnega žepa,
- ali je kdaj previsoka cena ovira za udeležbo,

- kaj bi iz nabora interesnih dejavnosti izločili,
- kaj bi naboru interesnih dejavnosti dodali,
- ali izvajanje interesnih dejavnosti evalvirajo,
- kakšna je povezava med interesnimi dejavnostmi in projektnimi tedni, in
- s čim se na področju interesnih dejavnosti lahko pohvalijo.

Eden od ciljev spremljave interesnih dejavnosti je tudi ocena, ali šole izvajajo povečan obseg športnih dni kot kompenzacijo za manjše število tedenskih ur športne vzgoje.

Za poročilo o uporabi **grafičnih računal** kot najbolj vidne novosti v pouku predmeta nas je zanimal obseg in način uporabe grafičnih računal pri pouku matematike v novih in prenovljenih srednješolskih programih, opremljenost šol, izkušnje učiteljev pri uporabi grafičnih računal in potrebe po usposabljanju učiteljev za uporabo grafičnih računal.

3. METODOLOGIJA

Podatke za analizo stanja pri splošnih predmetih smo pridobili z intervjuji z učitelji splošnih predmetov. Opomnik za intervju je predstavljen v uvodu. Intervjuje so izvedli svetovalci ZRSŠ v aprilu, maju in juniju 2008.

Opomnik za intervju je dopuščal tudi predmetno specifična vprašanja. Pri vseh vprašanjih smo spodbujali učitelje, da odgovore argumentirajo s primeri. Nekateri predmeti so odgovore pridobili tako, da so iz vprašanj za intervju naredili vprašalnik, na katerega so učitelji odgovorili pisno.

V spremljavo je bilo vključenih 8 šol, ki izvajajo poskusna programa tehnik mehatronike (TM) in tehnik oblikovanja (TO). To so:

NAZIV ŠOLE	PROGRAM
Šolski center Ptuj, Poklicna in tehniška elektro šola	TM
ŠC Velenje, Poklicna in tehniška elektro in računalniška šola	TM
Srednja šola tehniških strok Šiška Ljubljana	TM
Tehniški šolski center Kranj, Srednja strokovna in poklicna šola	TM
ŠC Celje, Srednja šola za strojništvo in mehatroniko	TM
TŠC Nova Gorica, Elektrotehniška in računalniška šola (le 1. letnik)	TM
Srednja šola za oblikovanje Maribor	TO
Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana	TO

Pri posameznem predmetu je bilo v spremljavo vključenih različno število učiteljev, glede na situacijo na šolah. Praviloma gre za enega učitelja na šolo, ponekod 2-3. Večinoma so odgovarjali le učitelji, ki poučujejo v poskusnem programu.

Nekateri predmeti (sociologija, psihologija) še niso bili izvedeni.

Med programoma so majhne razlike v predmetniku: biologija in psihologija se pojavljata le v Tehniku oblikovanja, umetnost le v Tehniku mehatronike – zato je ustrezno manjše število sodelujočih učiteljev. Dosedanji »splošni« predmet informatika je integriran v strokovne module in ni predmet tega spremljanja. V strokovne sklope programa Tehnik oblikovanja sta integrirana tudi dosedanja splošna predmeta umetnost in psihologija. Biologija se pojavlja le v programu tehnik oblikovanja (ob kemiji in fiziki), medtem ko so sestavljavci programa tehnik mehatronike dogovorjeni obseg za naravoslovne predmete uporabili za kemijo in podvojen obseg fizike (s posebnim katalogom znanj za mehatroniko). Običajno dotedanjo izbirnost med sociologijo in psihologijo so v obeh programih rešili različno: v Tehniku mehatronike so pripravljavci (na državni ravni) izbrali le sociologijo, v Tehniku oblikovanja pa so v program vgradili oba predmeta: sociologijo v predmetnik A-(splošnoizobraževalnega) dela, psihologijo pa »integrirali« oz. ji namenili 68 ur v strokovnih modulih Risanje in Oblikovanje, ki sta v ta namen povečana po 34 ur).

Intervjuji so bili izvedeni osebno, ponekod tudi z opazovanjem pouka, ponekod pa smo pridobili pisne odgovore učiteljev na vprašanja iz opomnika za intervju. Poročilo spremljave tujih jezikov je napisano na podlagi odgovorov, ki so jih dali učitelji bodisi na vprašanja iz vprašalnika bodisi na razgovorih v okviru usposabljanj za poučevanje v novih oz. prenovljenih programih.

Intervjuje so izvedli svetovalci ZRSS, ki so sami ali v svoji predmetni skupini tudi napisali poročilo za posamezen predmet.

Nekateri predmeti zaradi prezasedenosti svetovalcev ZRSS z drugimi bolj akutnimi nalogami in/oz. kadrovske nezasedenosti predmetnih skupin niso bili spremljani (fizika, umetnost, biologija) oz. so zaradi neodzivnosti posameznih učiteljev pridobili premalo podatkov za pošteno poročilo.

Predlagamo, da pridejo na vrsto ob ponovitvi spremljave, ko bo poskusna generacija v zaključnem letniku. Zaradi pridobitve večje kritične mase bi bilo smiselno nekatere redkeje izvajane predmete spremljati na večjem vzorcu, na primer na več do sedaj uvedenih novih programih.

Poročilo o spremljanju uvajanja grafičnih računal v matematiko je nastalo kot analiza spletnega vprašalnika. Ciljna skupina so bili, poleg učiteljev iz poskusnih programov, tudi učitelji matematike, ki poučujejo v novih in prenovljenih srednješolskih programih s biotehniškega področja, kozmetike in tekstila, ter udeleženci usposabljanj za uporabo grafičnih računal.

Anketni vprašalnik je pripravila delovna skupina za poklicno in strokovno izobraževanje z namenom, da se seznanijo z obsegom in načinom uporabe grafičnih računal pri pouku matematike v novih in prenovljenih srednješolskih programih, opremljenostjo šol, izkušnjami učiteljev pri uporabi grafičnih računal in potrebami po usposabljanju učiteljev za uporabo grafičnih računal. Dopis o izvajanju anketiranja so v papirnati obliki prejeli ravnatelji šol, ki izvajajo nove in prenovljene programe. Učitelji, ki so se udeležili seminarja *Uporaba grafičnih računal pri pouku matematike v novih in prenovljenih programih* so prejeli dopis o izvajanju anketiranja na svoj elektronski naslov. Vprašalnik je izpolnilo 40 učiteljev iz 31 šol.

Poročilo o izvajanju interesnih dejavnosti je nastalo na osnovi analize vprašalnikov za ravnatelje in dijake. Vprašalnik za dijake prve generacije je bil v septembru 2008 poslan na vseh 7 šol iz vzorca (razen na TŠC Nova Gorica, ki ni vpisala prve generacije). Poslanih je bilo okoli 230 vprašalnikov, kolikor je dijakov poskusnih programov, ki v šolskem letu 2008/9 obiskujejo tretji letnik. Šole so vprašalnike z odgovori dijakov zbrale in poslale v obdelavo avtorju.

Ravnatelji so vprašalnik dobili po elektronski pošti. Odgovorili so lahko v elektronski ali papirni obliki. Odgovorilo je 152 dijakov iz šestih šol – vseh v poskus vključenih šol z izjemo ljubljanske Srednje šole za oblikovanje in fotografijo, in 4 ravnatelji.

4. REZULTATI

I. Spremljanje izvajanja splošnih predmetov v programih tehnik mehatronike (TM) in tehnik oblikovanja (TO) 2008

Tomaž Kranjc s sodelavci: mag. Mirjam Podsedenshek, Vlado Pirc, Mira Hedžet Krkač, Alenka Andrin, Nada Marčič, mag. Mojca Suban Ambrož, mag. Cvetka Rojko, Stanislav Dražumerič, Gorazd Sotošek, Igor Lipovšek, Vojko Kunaver, mag. Tanja Rupnik Vec.

Število učiteljev, ki so sodelovali pri zbiranju podatkov:

- Slovenščina: 12 učiteljev
- Matematika: 13 učiteljev
- Tuji jezik: 30 (poleg učiteljev iz poskusnih programov tudi iz drugih prenovljenih programov, ki so se začeli izvajati med trajanjem poskusa)
- Športna vzgoja: 14
- Psihologija: 1 (predmet je le v programu TO)
- Geografija: 8
- Zgodovina: 8
- Kemija: 8

1. V čem je poučevanje v novem programu (tehnik mehatronike/tehnik oblikovanja) drugačno od poučevanja v starih programih?

Slovenščina

Pouk in poučevanje je v novih programih vsekakor drugačno, razlike so opazne; tudi sogovorniki, učitelji slovenščine, to opažajo. Novosti so v katalogu znanj za pouk slovenščine, saj ta učiteljem omogoča več izbirnosti pri delu v razredu (nabor in izbor besedil, delo z besedilnimi vrstami), v njegovi zasnovi (cilji, dejavnosti, tematski sklopi), v strukturi tematskih sklopov za pouk *jezika* in pouk *književnosti*.

Novosti so tudi pri izvedbi pouka, kjer učitelji opozarjajo na pomembno, novo, izrazitejšo vlogo programskega učiteljskega zbora, na organizacijsko in strokovno povezovanje pri načrtovanju, izvedbi in evalvaciji pouka, spremljanju in učinkih takega poučevanja in sodelovanja. Drugačni so načini poučevanja, več je medpredmetnega povezovanja in sodelovanja z učitelji strokovnih predmetov. Novo je tudi načrtovanje, uresničitev in evalvacija projektnih tednov, ki se uresničujejo povsod, skladno s potrebami programa in šole, ki ga uresničuje. _

Matematika

Pri pouku matematike v novih programih ni zaznati bistvenih sprememb. (10 učiteljic)

Ni mogoče ugotoviti, da bi bilo poučevanje matematike v novih programih drugačno od pouka v starih. Učitelji načrtujejo in sledijo klasični razporeditvi matematičnih tem in tradicionalnemu izvajanju pouka.

V obeh programih so (na dveh šolah 3 učiteljice) v drugem letniku prevzele poučevanje matematike druge učiteljice kot v prvem letniku in še niso vpete v timsko delo in delovanje PUZ-ov. V programu tehnik mehatronike je nova mlada učiteljica na šoli šele od marca 2008. Razumljivo je, da še ne pozna vseh značilnosti programa, povezav in zahtev stroke ter vloge matematike v njej.

V programu tehnik mehatronike se kaže velik interes po sodelovanju učiteljev stroke z učiteljem matematike in umeščanjem matematike med temeljne predmete programa, čeprav je matematika v predmetniku zastopana le s tremi urami tedensko v vseh letnikih. Sicer na šoli ugotavljajo, da se v program vpisujejo dijaki s solidnejšim osnovnošolskim znanjem kot predhodne generacije in da jih poklic zanima. (1 šola, 1 učiteljica)

V programu tehnik oblikovanja učitelji izražajo skrb za realizacijo načrtovanega in ustrezno pripravo na maturo, saj menijo, da imajo dijaki v drugem letniku zelo skromno osnovno znanje matematike. (1 šola, 2 učiteljici).

Sodelovanje s stroko je neustrezno, saj je omejeno le na sestanke PUZ-a, ki so redni. Načrtnih srečanj z učitelji stroke ni (pobude za srečanja s strani učitelja matematike so bile mlačne ali pa jih sploh ni bilo, odziva stroke ni bilo), gre bolj za naključna, sprotna dogovarjanja ali pa dijaki posredujejo informacije o tem, kaj potrebuje stroka. (3 šole, 4 učiteljice)

Učitelji matematike upoštevajo stroko (7): pri določanju vrstnega reda obravnavane snovi in vključevanju izbirnih vsebin se upošteva stroka (4) (npr. med izbirne tematske sklope vključujejo vektorje (2); v prvem letniku začnejo z geometrijo (1), občasno rešujejo naloge iz stroke, ki jim jih dajo učitelji strokovnih predmetov (1); pri določeni snovi najdejo povezave s stroko (1) (npr. Ohmov zakon in logika);

Spremenjen je vrstni red obravnavane snovi(2) npr. v prvem letniku sedaj obravnavajo vsa števila naenkrat, ne po posameznih množicah.

Pouk matematike na eni šoli je zelo drugačen (1): uporablja se projektno delo, pouk je ciljno naravnano, matematika se integrira s stroko, pri pouku se uporablja IKT, povečajo se obremenitve učitelja, vloga matematičnih tekmovanj je povečana zaradi večjega interesa in kvalitetnejšega znanja dijakov v primerjavi s prejšnjimi leti.

Tuji jezik

Učitelji navajajo, da je novost predvsem v tem, da se veliko povezujejo s stroko, še zlasti na področju pouka splošnega strokovnega besedišča in strokovnega komuniciranja.

V fazi načrtovanja pouka gre za načrtovanje pouka skupaj s sodelavci, za skupno načrtovanje projektnih tednov (skupaj izbirajo teme, ki jih pri pouku potem skupaj izvedejo).

V fazi izvedbe pouka se: pri pouku TJ dela več s praktičnimi, strokovnimi besedili, vedno manj se poučuje slovnica, na račun strokovnih tem je tudi manj časa namenjenega pouku splošnega jezika. Zaradi specifičnosti strokovnega jezika posameznih programov poleg učbenikov za splošni jezik vedno več uporabljajo gradiva, ki jih pripravljajo sami, pri čemer si pomagajo v glavnem z internetom ter nekaterimi redkimi učbeniki, namenjenimi pouku splošnega strokovnega jezika. Ker postaja internet eden najpomembnejših virov za gradiva za pouk, so učitelji prisiljeni tudi veliko več uporabljati IKT v vseh fazah načrtovanja in izvedbe pouka.

Novost je tudi to, da preverjanje in ocenjevanje znanja poteka po sklopih, kar pomeni, da mora dijak doseči minimalni standard po vsakem zaključenem učnem sklopu oz. pri vsakem ocenjevanju.

Problemi, ki se pojavljajo, pa so povezani predvsem s prevelikim številom dijakov v posameznem oddelku. Nove metode in vsebine dela, pa tudi vedno večji odstotek otrok z odločbami o prilagajanju učnih obveznosti (teh je na nekaterih šolah že 10%), zahtevajo bolj individualen pristop, kar pa je v oddelkih s po 28 dijaki takorekoč nemogoče, kaj šele v oddelkih s 34 dijaki. Predvsem je v tako številčnih skupinah nemogoče poučevati oz. razvijati kompetenco (ustne) komunikacije, za katero pa vemo, da je eno najpomembnejših področij v vsakdanjem poklicnem življenju.

Drug problem je združevanje dijakov različnih programov ali celo letnikov in stopenj izobraževanja v eno skupino (npr. frizer, avtoserviser), saj to predstavlja tako rekoč nepremagljivo oviro za uresničevanje ciljev pouka tujega jezika, kot so zapisani v Katalogu znanja. Če je združevanje do neke mere še sprejemljivo pri pouku splošnega jezika, pa to vsekakor ne velja za pouk splošnega strokovnega jezika. Hkrati so dijaki v takšnih mešanih skupinah oz. oddelkih v izrazito neenakopravnem položaju glede na svoje vrstnike v enotnih oz. homogenih oddelkih.

Psihologija

Psihologija je na papirju integrirana v oblikovalsko stroko, a učitelji stroke ne vidijo, kje bi lahko sodelovali – npr. rišejo kocko in druga geometrijska telesa v prostoru. Izvedli le 35 ur (po vrsti do poglavja o osebnosti), naslednjih 35 ur bodo v tretjem letniku. Učiteljica je novinka, vzporedno poučuje psihologijo po KZ iz leta 2000 v višjih letnikih iztekajočih programov. Razlike: manj ur, druge vsebine. Vprašljivo razumevanje med prvošolci. Pouk je zdaj bolj frontalen, z nekaj diskusije in vajami. Vaje izvaja izključno za popestritev.

Športna vzgoja:

Poučevanje ŠVZ v novih programih se bistveno ne razlikuje od poučevanja v starih programih. Razlike so le v obliki poučevanja, kot je projektni teden. Več je timskega dela učiteljev, kot so sestanki PUZ-ov, aktivni učiteljev in skupno načrtovanje, kar skupaj ocenjujejo kot pozitivno.

Pozitivne spremembe:

- projektni tedni,
- večja avtonomija poučevanja zaradi zasnove kataloga,
- dijake bolj spoznajo, ko se o njih pogovarjajo na PUZ-ih,
- novi programi so povzročili več izobraževanj učiteljev, več razmišljanja o pouku.

Negativne spremembe:

- spremembe v terminologiji,
- težko je izpeljati program zaradi organizacijskih zadev in normativov,
- več pozornosti se posveča dijakom novih programov.

Načrtovanje pouka je podobno kot prej, razlike so naslednje:

- nova terminologija,
- več skupnega načrtovanja,
- boljše načrtovanje, ker je manj ur in je te treba bolj izkoristiti,
- več zapisanih povezav med predmeti,
- bolj ciljno naravnani zapisi.

Geografija

V prenovljenih programih poučujem: občasno drugače (5), drugače (2) enako (1). Pouk se v novih programih razlikuje predvsem zaradi večje usmerjenosti geografije v potrebe poklica, medpredmetnem sodelovanju in načrtovanju z drugimi učitelji; predvsem z tujejezičniki in informatiki. Pozitivna novost so tudi projektni tedni.

Zgodovina

Učitelji v glavnem menijo, da je število ur premajhno (zlata tisti, ki imajo 68 ur zgodovine) in zaradi tega ne morejo obdelati vse predpisane snovi po katalogu.

Kemija

Učitelji menijo, da so cilji zapisani v KZ ustrezni in omogočajo povezovanje s strokovnimi predmeti. Sedanji program je boljši, ker omogoča prilagajanje vsebin, ki se obravnavajo pri pouku kemije, strokovnim predmetom. Predvsem učitelji, ki poučujejo v programu Tehnik mehatronike, se v celoti podrejajo strokovnim predmetom – tudi pri izboru vsebin (4). Po novem programu imajo učitelji več možnosti časovnega usklajevanja in za samostojno časovno razporejanje učne snovi (4). Trije od vprašanih učiteljev ne vidijo bistvenih razlik med prejšnjim in sedanjim programom, ker so si že prej delo prilagajali glede na potrebe.

2. Kakšen je odnos dijakov – tehnikov mehatronike/ tehnikov oblikovanja do Vašega predmeta? Ali ga potrebujejo? Kako se to kaže?

Slovenščina

Odnos dijakov do predmeta je dober, potrebujejo ga. Potreba in odnos sta pri pedagoškem delu vidna na različne načine: dijaki so pri pouku aktivni, svoji starostni stopnji in sposobnostim primerno se odzivajo na učni proces. Radi sodelujejo in se odzivajo tudi takrat, kadar so njihove zmožnosti – pisne in ustne – šibkejše, radi poslušajo zgodbe, izbirajo in oblikujejo besedila, se o predstavljenem pogovarjajo. Pouk jezika in književnosti imajo radi, da sta le osmišljena in funkcionalna. Aktivno in radi sodelujejo tudi pri pripravi in uresničitvi projektnih tednov. Dijaki so motivirani za boljše delo, pri tem so radi samostojni; posameznik ali skupina pripravi lepe izdelke. Z učiteljem se o pripravi gradiva in izvedbi tudi posvetujejo

Matematika

Odnos dijakov je ponekod negativen (6): dijaki jemljejo vse bolj ležerno in se manj potrudijo, ker lahko napredujejo v naslednji letnik tudi z nms iz matematike (2); v programu tehnik oblikovanja učitelji doživljajo nezainteresiranost, nemotiviranost dijakov in menijo, da je sprememba pravilnika o ocenjevanju, ki uvaja nms, poslabšala odnos dijakov do matematike (2); za veliko dijakov v tehniku oblikovanja je matematika nezaželena. (2)

Odnos dijakov je ponekod pozitiven (4): v programu tehnik mehatronike so zaradi omejitve vpisa uspešnejši dijaki, njihov odnos do znanja je drugačen, radi imajo matematiko, bolj so zainteresirani in želijo raziskovati (2); uvidijo potrebo po uporabi matematike v stroki (2) npr. pri vektorjih (1);

Odnos dijakov je ponekod nespremenjen (2): predznanje v programu tehnik mehatronike je solidno.

Tuji jezik

Dijaki so načeloma bolj motivirani za delo, saj je pouk bolj ciljno naravnani, še zlasti to velja za njihovo poklino področje. Ker dijaki (še zlasti v triletnih programih) vidijo, da je jezik povezan z njihovim praktičnim delom (»tole bi rabil tam in tam«), se učijo raje in predvsem z manj občutka prisile.

Pozitiven odnos dijakov do pouka TJ prinaša tudi vedno večja uporaba IKT, saj radi iščejo različna gradiva s pomočjo interneta in drugih elektronskih virov, pri svojem izražanju pa so lahko bolj kreativni (predstavitve različnih tem, rezultatov projektov, ipd. v PowerPointu, uporaba blogov, spletnih učilnic, e-pošte in drugih spletnih aplikacij).

Psihologija

Psihologija je pozitivno sprejeta. Ni pritožb. Imajo radi vaje za najstnike oz. vprašalnike s psihološko vsebino.

Športna vzgoja

Odnos dijakov do športne vzgoje je v vseh primerih zelo pozitiven. Ponekod je potrebno bolj spodbujati dekleta, tam pa, kjer imajo slabše pogoje za delo, je potrebne več spodbude za vse.

Posebnih problemov z izostajanjem ali izogibanjem uram ŠVZ ni, opaziti pa je več vzgojnih problemov z dijaki prvih letnikov kot s tistimi v višjih letnikih.

Geografija

odnos dijakov: boljši 3, enak 5. Odnos dijakov do geografije je pozitiven, kar se kaže v zanimanju dijakov, rednim obiskom pouka (ni »špricanja«) in njihovimi izjavami, da se naučijo veliko koristnega in uporabnega za vsakodnevno življenje in tudi za bodoči poklic. nekateri učitelji omenili težave z motiviranostjo dijakov, obrobnostjo svojega predmetnega področja in odnosom dijakov do sprejemanja obveznosti.

Zgodovina

iz leta v leto opažajo slabšo bralno pismenost pri dijakih, čeprav je interes za predmet v večini primerov zadovoljiv ali kar dober.

Kemija

Dijaki imajo pozitiven odnos do predmeta, znanje kemije se jim zdi pomembno za splošno izobrazbo in za razumevanje aktualnih problemov: okoljski problemi (3), problemi z E (6), pomanjkanje hrane (3).

Dijaki so mnenja, da se predmet kemija navezuje na strokovne predmete, in da jim bo znanje kemije koristilo tudi pri opravljanju poklica (6). Samo v enem primeru dijaki niso videli uporabnosti kemije za njihov poklic.

Snov se jim zdi zanimiva.

Opazne so razlike med programoma: dijakom, ki obiskujejo program tehnik mehatronike (5) (prevladujejo fantje) so zanimive in uporabne predvsem vsebine iz prvega in drugega sklopa, tistim, ki obiskujejo program tehnik oblikovanja (prevladujejo dekleta), pa so bolj zanimive vsebine iz tretjega sklopa Kemija v prehrani (2).

Dijaki si želijo več poskusov in praktičnega dela

3. Katere zmožnosti/kompetence razvijate pri Vašem pouku? Z razvijanjem katerih kompetenc si pomagate pri uresničevanju ciljev Vašega predmeta? Prosim, navedite primer.

Slovenščina

Sporazumevalno kompetenco vsekakor (ne le pri slovenščini!), nebesedno sporazumevanje, kulturo dialoga in na vlogo javnega govornega položaja, estetsko, medkulturno in kulturno, socialno kompetenco, učenje učenja.

Matematika

Zmožnost za uporabo tehnologije (5): pri pouku uporabljajo grafična računala (2). Ne morejo uporabljati grafičnih računal, ker jih šola nima, saj so računala na drugi šoli istega šolskega centra, ki je na drugi lokaciji. Ni mogoča izmenjava računal (7). Uporabili so program Graph (2). Pouk geometrije s programom R.i.Š. v obsegu 18 ur so izvajali s pomočjo računalnika in LCD projektorja (1).

Povezovanje matematike s stroko (2): učitelji stroke jim povedo, kaj potrebujejo pri strokovnih predmetih in potem se to tudi učijo pri matematiki. To počnejo že od nekdaj, tudi v starih programih.

Matematično kompetenco, predvsem razumevanje in uporabo pojmov in postopkov (1).

Ne poznajo zmožnosti/kompetenc (5): Učitelji se spomnijo, da so kompetence zapisali v izvedbeni kurikulum, vendar se ne spomnijo, katere.

Zmožnosti/kompetence poznajo površno. (4): učiteljica vedo, da so kompetence nekje zapisane. Našteje: natančnost matematičnega izražanja, urejenost, točnost, samostojnost, delo v skupinah (3). Druga učiteljica našteje: razčleni nalogo, logično mišljenje, sistematičnost, red, natančnost, preglednost, uporaba oznak, sprotno delo, delo v skupini, izbiranje (1).

Ena učiteljica pozna zmožnosti/kompetence in jih razvija pri pouku matematike (1), saj našteje: komunikacijske zmožnosti, uporaba različnih strategij pri reševanju problemov (odpre KZ in nadaljuje z naštevanjem) zmožnost uporabe tehnologije, zmožnost prevzemanja dijakove odgovornosti za delo, timsko delo, sodelovanje, zmožnost prenašanja slike v besedo in obratno (npr. besedilne naloge v graf in obratno), zmožnost uporabe matematike v stroki, uporaba virov, literature.

Tuji jezik

Učitelji razvijajo predvsem kompetenco globalnega razumevanja kratkih besedil ter govorne zmožnosti za strokovno komuniciranje. Velik poudarek torej dajejo sporazumevanju tako na govornem kot pisnem področju na področju strokovnih vsebin (obravnavava avtentičnih deklaracij, navodil, pogovor s stranko, ipd.). Pri tem si pomagajo oz. razvijajo tudi integrirane kompetence.

Razvijajo tudi IKT kompetenco, pri čemer pa nekateri učitelji kot oviro pri tem navajajo predvsem slabo opremljenost šol s tovrstno tehnologijo, ne pa toliko lastnega neznanja oz. nekompetentnosti na tem področju. To pomeni, da si učitelji želijo pri svojem pouku uporabljati IKT in to zmožnost razvijati tudi pri svojih dijakih, da pa za to pogosto nimajo materialnih možnosti. Eden od problemov je tudi ta, da šola sicer ima računalnico (ali celo več računalnic), da pa je ta učiteljem splošnega predmetnega pouka nedostopna.

Učitelji navajajo tudi, da razvijajo tudi podjetnostno zmožnost. Največja priložnost za razvijanje te kompetence je med projektnimi tedni, kjer so zajete različne sposobnosti, od celostnega razmišljanja, načrtovanja, pogajanja, odločanja do predstavitve lastnega dela. Projektni tedni so tudi odlična priložnost za razvijanje socialnih kompetenc (delo v skupini, razdelitev nalog, odgovornosti,...) ter razvijanje pozitivnega in odgovornega odnosa do okolja ter zdravja in varnosti pri delu.

Večina učiteljev pri svojih dijakih tudi zavestno razvija zmožnost samostojnega učenja (uporaba slovarjev, računalnika, interneta pri pripravi in predstavitvi krajše seminarske naloge, ipd.), saj se zavedajo dejstva, da se učimo vse življenje, kar pomeni, da je tovrstna samostojnost ena najpomembnejših lastnosti človeka, ki je sicer že zaključil formalno izobraževanje.

Psihologija

Učiteljica ima cilj, da bi dijaki kaj odnesli od predmeta. Na pobudo, naj podrobneje opredeli ta KAJ, odgovori: Splošna izobrazba. Primer: obravnava sanj, tudi zaznavanje, vaje iz priročnikov, pantomima, vaje iz čustev. Poenostavlja. Kaže nepoznavanje koncepta kompetence in kako so vgrajene v novi program in v novi katalog znanj).

Športna vzgoja

Predmet ŠVZ je najbolj vpet v razvijanje socialne in državljsanske kompetence. Razvijanje te kompetence postavljajo na prvo mesto vsi vprašani, na drugem mestu je kompetenca učenje učenja.

Pri socialni kompetenci postavljajo učitelji v ospredje skrb za zdravje in dobro počutje oziroma zdrav način življenja. Dijake opozarjajo tudi na poklicne obremenitve ter jim predstavijo vsebine, s katerimi lahko le-te preprečijo ali odpravijo. Samo v enem primeru tega ni. Stalnica je tudi okoljska vzgoja.

Pri državljskih kompetencah, tam kjer dijake na to posebej opozorijo, je v ospredju navajanje na timsko delo.

Geografija

Učitelji razumejo, za kaj gre pri kompetencah: povsem 3; precej 4, malo 1. Pri pouku geografije dijaki razvijajo funkcionalna pismenost, kartografska pismenost, sposobnost orientiranja v prostoru, skrb za zdravje in varovanje okolja (vsebinsko gre za dijakom eno najbolj zanimivih tem), načrtovanje in izvedba ekskurzije – podjetnost, učenje učenja (uporaba atlasov in drugih pripomočkov, samostojno učenje in razmišljanje o le-tem. Razvijajo tudi socialne veščine, manj pa razvijajo podjetnost.

Zgodovina

Glede kompetenc in kompetenčnega pristopa učitelji menijo, da ga je pri tej populaciji možno uresničevati, kar jim kaže tudi praksa in delo v razredu. Kompetenčni pristop so zapisali tudi v svoje letne priprave in ga večini tudi zasledujejo.

Kemija

Pri pouku kemije uresničujejo predvsem naslednje zmožnosti in kompetence: naravoslovno matematične (7), razvijanje eksperimentalnih spretnosti (3), kompetenco sporazumevanja (4), IKT kompetenco (4), socialno kompetenco (3), zmožnost varovanja zdravja.

4. Razvijate te zmožnosti/kompetence sami ali s pomočjo timskega poučevanja? Prosim, navedite primer.

Slovenščina

Timsko načrtovanje se v prenovljenih programih uresničuje predvsem pri *projektnih tednih*; tudi uresničitev projektnega tedna (načrtovanje, izvedba, rezultati) je s tem tesno povezana. V prenovljenih programih vsi sogovorniki (12) poudarjajo nujnost povezovanja s sodelavci, ki poučujejo v programu in v letniku; na različnih ravneh (v šolskem aktivu, pri projektnih tednih); s strokovnimi in splošnoizobraževalnimi predmeti. Učitelji opozarjajo tudi na to, da mora biti načrtovanje projektnega tedna in njegova izvedba premišljena in smotrna; ni ga mogoče uresničiti prav vedno in povsod (3). Slabost pri načrtovanju projektnega tedna je časovno usklajevanje vseh udeležencev, saj vsi programi še niso prenovljeni (učitelj predmeta poučuje še v starem in hkrati tudi v prenovljenem programu).

Matematika

Večina učiteljic zmožnosti/kompetence razvija tudi timsko (10): timsko sodelujejo z učitelji drugih predmetov na ta način, da so pri pripravi izvedbenega kurikula poiskali korelacije(3).

Učitelje stroke prosijo, da jim pošljejo primere oz. naloge iz stroke, kjer je potrebna matematika(3). Timsko sodelujejo pri projektnih tednih (1).

3 učiteljice razvijajo kompetence na oba načina, npr.: v istem kabinetu kot učitelj matematike je tudi učitelj stroke, kar omogoča vsakodnevno, sprotno timsko načrtovanje).

3 učiteljice kompetence razvijajo same, brez načrtovanih delovnih srečanj z učitelji stroke (2).

V programu tehnik oblikovanja so učitelji strokovnoteoretičnih predmetov matematikom posredovali nekatere predloge in želje o razporejanju snovi (npr. geometrijska telesa – predstavljenost v prostoru na začetek 1. letnika, vendar matematiki menijo, da ni smiselno, da telesa obravnavajo v 1. in nato še v 3. letniku.

Tuji jezik

Učitelji te zmožnosti razvijajo bodisi sami (večinoma), bodisi s kolegi s pomočjo skupinskega načrtovanja. Ideje in načrte si učitelji izmenjujejo predvsem na formalnih tedenskih sestankih programskega učiteljskega zbora, še zlasti je to medsebojno sodelovanje pomembno pri načrtovanju in izvedbi projektnega tedna.

Veliko tovrstnega timskega načrtovanja pa nastaja tudi na neformalni ravni med učitelji in prav zaradi spontanosti so to tudi najuspešnejši primeri timskega načrtovanja.

Pri timskem načrtovanju je deloma prisoten tudi problem medosebnih odnosov med učitelji, kjer pa gre za čisto normalen in naraven pojav, saj tudi v vsakdanjem življenju z nekaterimi lažje sodelujemo ali najdemo stik kot z drugimi.

Pozitiven učinek timskega načrtovanja in sestankov PUZ-ov pa se kaže predvsem v tem, da so učitelji med seboj seznanjeni z delom svojih kolegov.

Psihologija

Ne razvija kompetenc. Sodelovanje pri načrtovanju učnih/delovnih situacij? Tega ni.

Športna vzgoja

Razvijanje naštetih kompetenc načrtujejo timsko. Tovrstnega načrtovanja je največ pri pripravi projektne dni. V rednem pouku je povezovanja manj, še posebej s strokovnimi predmeti.

Primeri izvedenih medpredmetnih povezav:

- Gimnastika + strokovni predmet zgodovina oblačenja
- Gimnastika + fizika: sile, ročice, vzvodi
- Atletika + biologija: dogajanje v telesu ob naporu
- Atletika (skok z mesta) + fizika: računanje sil
- Atletika + računalništvo: obdelovanje podatkov z merilcem srčnega utripa

V enem primeru je učitelj drugega splošno izobraževalnega predmeta prišel k uri ŠVZ in obravnavano vsebino predstavil še z vidika svojega predmeta.

Kjer povezovanje je, poteka z drugimi splošno izobraževalnimi predmeti. Povezav s strokovnimi predmeti skoraj ni, le v enem primeru so že vnaprej predvidene in usklajene.

Geografija

Povsem timsko 1, precej timsko 3, sam 4.

Razvijanje navedenih zmožnosti še vedno pretežno poteka na ravni pouka in učitelja geografije; celostno načrtovanje in izvajanje v skladu z dogovori na ravni PUZ je bolj izjema kot pravilo. Težava je tudi v dojemanju predmeta geografija na šolski ravni – traja eno leto in ga v šoli razumejo kot enoletni dodatek in ne kot dejavnost, ki jo je možno razvijati vsa štiri leta. Uspešen primer timskega načrtovanja so šolske ekskurzije in projektni tedni, na segmentih pa z informatiko (diagram-klimogram), angleščino (geografska terminologija), slovenščino (narečja), zgodovino (orientiranje v času in prostoru), strokovnimi predmeti (erozija – peskanje).

Težava v PUZ je prehajanje iz načelnosti v konkretnost, saj praktičnih izkušenj učitelji (še) nimajo, institucije (ZRSS in CPI) pa so jim nudile prešibko oz. premalo praktično naravnano podporo. Na eni od šol posamezni učitelji v PUZ predstavijo učne liste in jih po povratni informaciji po potrebi dopolnijo, preden jih dajo dijakom – tako se listi kakovostno precej izboljšajo. Na eni od šol se v PUZ dogovarjajo o alternativnih nalogah namesto kazni. Na večini šol se pogovarjajo v PUZ o korelacijah, ki pa jih pretežno še vedno razumejo zgolj kot vsebinske povezave. V PUZ poenostavljajo tudi tiste postopke, za katere so dobili izvedbene smernice, a so ugotovili, da jih lahko brez škode poenostavijo.

Zgodovina

Sodelovanje z učitelji praktičnih predmetov so učitelji ocenili različno, od dokaj zglednega in pogostega pa do bolj redkega in zadržanega. Kljub temu pa ocenjujem na podlagi njihovih odgovorov, da se sodelovanje krepí in da izrazitega nesodelovanja z učitelji praktičnega pouka in strokovnih predmetov v novih programih ni zaslediti.

Kemija

Pri razvijanju kompetenc učitelji sodelujejo z učitelji drugih predmetov, predvsem pri izvajanju projektnih tednov. Pri izvajanju rednega pouka je tako povezovanje težko zaradi organizacijskih težav (5). Ena sama učiteljica se tudi pri rednem pouku medpredmetno povezuje z drugimi učitelji, predvsem učitelji strokovnih predmetov. Tri učiteljice pravijo, da z učitelji predelajo KZ za druge predmete, vendar do dejanskega medpredmetnega povezovanja ne pride zaradi organizacijskih težav.

5. Katere oblike /načine vrednotenja znanja uporabljate pri pouku?

Slovenščina

Znanje vrednotijo pisno in ustno.

Pri ustnem preverjanju znanja vrednotijo znanje dijaka ob predloženem besedilu, z zastavljanjem vprašanj; vrednotijo pa tudi govorne nastope, pogovor ob domačem branju. Pisno vrednotijo znanje z nalogami objektivnega tipa (ob neumetnostnem besedilu), s šolsko nalogo na književno temo, s pisanjem interpretativnega eseja, seminarskih nalog, interpretacij posameznih del. Težje vrednotijo projektno delo, saj pričakujejo, da se pri slovenščini ocenjuje pisne izdelke, menim pa, da je jezikovna pravilnost zastopana le v manjšem deležu cele ocene (1). Učitelji za vrednotenje znanja pripravijo kriterije z opisniki (5).

Matematika

Znanje vrednotijo s pisnimi preizkusi (13), ustno (12), s plakati in referati (3), s projektno nalogo (1 učiteljica). Nihče ne ocenjuje z empiričnim preiskovanjem ali z matematičnim preiskovanjem. Pri projektnih tednih ocenjujejo izpolnjen delovni list in predstavitev (2).

Pri projektnih tednih v programu tehnik mehatronike matematike ne ocenjujejo. V letni pripravi imajo zapisane minimalne standarde znanja. (1)

Tuji jezik

Učitelji navajajo, da uporabljajo tako pisne kot ustne načine vrednotenja znanja, ocenjujejo pa tudi sodelovanje v projektnem delu oz. tednu. Eden od učiteljev navaja tudi samoocenjevalne naloge.

Na splošno pa velja, da učitelji v novih programih ne favorizirajo nobene oblike oz. načina vrednotenja znanja (pisno ali ustno), in je torej ocenjevanje s tega vidika zelo uravnoteženo.

Psihologija

Referati, naloge o svojem življenju, v katere lepijo svoje slike in likovne izdelke – oceni tudi estetski vidik in upoštevanje navodil (op. gre za program tehnik oblikovanja). Oceni pisni preizkus znanja

Športna vzgoja

Vrednotenje znanja poteka v vseh primerih, razen v enem, v skladu s priporočili stroke. Splošne kriterije ocenjevanja učitelji predstavijo dijakom na začetku šolskega leta, podrobneje pa v vsakem učnem sklopu, pred preverjanjem in ocenjevanjem. Pred ocenjevanjem znanje tudi preverijo. Zapisa NMS ne uporabljajo pogosto, večinoma v primerih, ko dijaki nimajo zahtevane prisotnosti pri urah ŠVZ.

Na eni od šol še vedno ocenjujejo rezultate oz. dosežke.

Geografija

Pri ocenjevanju se kaže pestrost. Praktično na vseh šolah uporabljajo najmanj tri oblike ocenjevanja. Prednjačita pisno in ustno (pretežno napovedano), ob njiju pa še referati, poročila, govorni nastopi, izdelovanje plakatov, predstavitev domačih nalog, plakati. Terenskega dela ne ocenjujejo, nihče tudi ne ocenjuje znanja s pomočjo računalnika. Ne ocenjuje tudi s pomočjo mape izdelkov, čeprav na dveh šolah od dijakov pričakujejo in jih tako tudi usmerjajo, da si pri geografiji sistematično oblikujejo zvezek.

NMS ni pri geografiji na nobeni od obiskanih šol poseben problem, ker se vsak dijak potruди vsaj toliko, da doseže cilje v minimalnem obsegu; poleg tega dijake geografija zanima in sodeluje pri pouku.

Zgodovina

Preverjanje in ocenjevanje večinoma poteka po predvidevanjih. Učitelji znanje preverjajo tako pisno kot tudi ustno, v enem konferenčnem obdobju pridobijo dve do tri ocene (ena pisna, ena ustna in dodatno še ena ocena iz nastopa, referata ali kake druge oblike dela). V razredih z manjšim številom dijakov se preverja tudi samo ustno, kot mi je povedal en učitelj. Le en učitelj je povedal, da se občasno dogaja, da v kakem razredu zaradi prevelikega števila negativnih ocen tudi ponavljajo test.

Kemija

Pri vrednotenju znanja dijakov se učitelji poslužujejo predvsem pisnega in ustnega ocenjevanja (7). Dve učiteljici ocenjujeta tudi eksperimentalno delo. Ostali učitelji tudi ocenjujejo poročila, seminarske naloge, plakate, ppt predstavitve, praktično in terensko delo... vendar so to predvsem ocene za izboljšanje zaključne ocene (to niso samostojne ocene). Dve učiteljici ocenjujeta samo pisno, ustno samo izjemoma, ko dijak popravlja negativno oceno.

6. Kako sodelujete pri pripravi in izvedbi projektnih tednov? Prosim, navedite primer.

Slovenščina

Učitelji posameznega programa in posamezne šole s svojim strokovnim znanjem (slovenščino) pri projektnem tednu sodelujejo zelo različno; nabor zamisli je pester: od različnih neumetnostnih besedil na izbrane teme (pisni izdelki dijakov), izdajanja priložnostnih tematskih publikacij, priprave in izvedbe govornih nastopov posameznikov in skupin na izbrano temo, urejanju in pripravi nastalega gradiva za javno, medijsko predstavitev posameznika ali skupine – do lektoriranja besedil.

Aktivno in ves čas se pri tem tudi povezujejo z učitelji strokovnih predmetov.

Matematika

Matematika na tretjini šol ni bila vključena v projektni teden. Projektne tedne so pripravljali učitelji stroke in niso vključili matematike (4).

Kjer je bila vključena (3): zabavna matematika (1. letnik), zlati rez (1. letnik), kultura denarja (1. letnik), Mehatronika v avtomobilski industriji: primerjava stroškov vožnje s Twingom in Cliom (1. letnik); Mehatronika v realnem okolju: korelacija med proizvodnjo in številom zaposlenih (2. letnik); Železnica: cene 1. in 2. razreda (2. letnik).

Matematične vsebine so bile vključene v okviru naravoslovnega dne: zlati rez, merjenje človeškega telesa (1. letnik).

Ponekod Projektnega tedna niso izvajali (3) ali v tem šolskem letu še ni prišel na vrsto (spremljava je bila opravljena aprila 2008, op. TK)

Tuji jezik

Skupaj s sodelavci načrtujejo projektne tedne pred pričetkom pouka, večinoma sodelujejo od načrtovanja do konca projektne dela, pri nekaterih pa samo v fazi izvedbe in evalvacije. Med drugim sodelujejo s pisnimi prispevki, ki jih predstavijo pred povablenci, izdelajo tudi terminološki slovarček na temo ali del teme projektne tedna. V enem od primerov so pripravili tudi krajšo dramatizacijo v tujem jeziku.

Psihologija

Ne sodeluje.

Športna vzgoja

Na polovici šol (štirih) projektne tedne ne izvajajo oz. športna vzgoja ne sodeluje pri njihovi izvedbi. Na šolah, kjer v projektne dneve vključujejo tudi vsebine ŠVZ, to poteka z različnimi vsebinami:

- kultura gibanja, gibanje kot način življenja,
- sproščanje: razne športne panoge,
- športne vsebine prilagojene kraju bivanja: kajak, kolesarjenje, plezanje.

Geografija

Učitelji geografije aktivno sodelujejo v pripravi in izvedbi projektne tedne. (vodja 3x, član 5x) Izvedba vsakega ima tudi geografsko vsebino, saj je praviloma vsaj tedna umeščenega izven šolskega okolja. Projektne tedne so medpredmetni in zato geografsko interdisciplinarno znanje veliko pomaga. Konkretno so sodelovali pri organizaciji ekskurzij, na katerih so dijaki opravljali tudi geografske naloge oz. uresničevali cilje kataloga za geografijo. Izdelovali so terarij, akvarij in umetno klimo.

Zgodovina

Sodelovanje učiteljev zgodovine v projektne delu sicer obstoja, vendar je omejeno na različne ekskurzije, kjer sodelujejo z učitelji geografije, umetnostne zgodovine in slovenščine. Sodelovanja v projektne delu skupaj z učitelji strokovnih predmetov niso izpostavili.

Kemija

Pri izvedbi projektne tedne imajo učitelji možnost medpredmetnega sodelovanja (7), pri rednem pouku je to zaradi organizacijskih težav izvedljivo le izjemoma. Gre za povezovanje predvsem z učitelji strokovnih predmetov in učitelji IKT.

Sodelovanje poteka tako, da se učitelji dogovorijo za vsebino – naslov, skupno načrtujejo aktivnosti in potem to snov obravnavajo po predmetnih področjih. Na koncu naredijo skupno poročilo.

7. Kako je Vaš predmet zastopan v odprtem kurikulumu?

Slovenščina

Ure odprtega kurikula so bile pouku slovenščine, izrecno in takoj dodeljene le pri (3) sogovornikih, drugod še ne: na šoli je bil posluh za dodeljevanje ur odprtega kurikula slovenščini, po potrebi (1), slovenščini je bila 1 ura v 3. letniku dodeljena za utrjevanje (2).

Na drugih šolah so bile ure dodeljene strokovnim predmetom (4) in pouku tujega jezika (1).

Matematika

Tehnik mehatronike ima v vseh štirih letnikih po 3 ure tedensko.

Iz odprtega kurikula je dodana po ena ura v 2., 3. in 4. letniku (1 šola), po ena ura v 1. in 4. letniku (2 šoli). Za (bodoče) višje letnike še nimajo določeno (2 šoli) oz. bodo po potrebi dodali 1 uro glede na realizacijo ciljev (1 šola) .

Tehnik oblikovanja: osnovni fond ur je 3, 3, 3, 2. Iz odprtega kurikula je na eni šoli dodana 1 ura v 4. letniku, na drugi pa ne predvidevajo ur iz odprtega kurikula: učitelji matematike pri oblikovanju odprtega kurikula ne sodelujejo.

Tuji jezik

Zastopanost TJ v odprtem kurikulu je zelo različna: Kjer je, gre večinoma za 2 uri tedensko eno ali dve leti. Tudi poimenovanja TJ v odprtem delu kurikula so zelo različna in niso nujno vezana na točno določen jezik (npr. »Strokovna terminologija v tujem jeziku« - kjer gre za kombinacijo angleščine in nemščine).

Kjer TJ ni zastopan v odprtem kurikulu učitelji kot razlog navajajo dejstvo, da so učitelji strokovno predmetnega področja v PUZ-u močnejši ali pa nimajo podpore vodstva šole oz. PUZ-a in so šle ure iz OK predvsem za strokovno-teoretično področje ali pa za praktično usposabljanje dijakov.

Psihologija

Ni zastopana.

Športna vzgoja

Na dodatno uro športne vzgoje računajo le na eni od izbranih šol in sicer v tretjem letniku, ko sta sicer načrtovani le 2 uri tedensko. Na tej šoli so imeli dodatno uro ŠVZ iz prostega kurikula že v poskusnem programu avtoserviser, imajo jo tudi v programu mehatronik operater.

Nikjer drugje športne vzgoje ni v odprtem kurikulu. Ponekod so to športni pedagogi sicer predlagali, a so ure dobili strokovni predmeti.

Geografija

Geografija in cilji geografije v odprtem delu kurikula niso zastopani. Posredno bi nekatere geografske cilje lahko našli pri energetiki, energijskih virih in varovanju okolja.

Zgodovina

učitelji, ki poučujejo zgodovino po novem programu, imajo v poskusu različno število ur pri predmetu. Katalog znanja za poskusna programa tehnik mehatronike in tehnik oblikovanja predvideva 68 ur zgodovine in možnost dodatnih ur iz prostega kurikula, kar je prepuščeno šoli. Šole so pri oblikovanju predmetnika in dodelitvi števila ur ravnale različno, tako, da imamo na nekaterih šolah le 68 ur pouka zgodovine (tri šole), na drugih 103 (tri šole) ali 136 ur (dve šoli).

Kemija

Na večini šol se predmet kemija izvaja v okviru predvidenih 68 ur letno (7). Samo na eni šoli izvedejo na račun izbirnih vsebin 102 uri (68+34). Vsebine, ki jih obravnavajo pri izbirnem delu so predvsem s področja varnosti in varovanja okolja.

8. Kako uporabljate katalog KK? Prosim, navedite primer.

Slovenščina

Učitelji ga uporabljajo in poznajo celostno in celovito, dobro; pri pouku ga uporabijo za navdih, motivacijo(1), naredijo letno pripravo (4), poznajo ga dobro, uporabljajo ga ves čas, v celoti (12). Mnenja o jezikovnem delu kataloga so različna: eni menijo, da bi ga bilo treba dopolniti (4), drugi, da dopolnitve niso potrebne (3); (5) jih na to ni opozorilo, zasnova jezikovnega dela zanje ni moteča, ni potrebe po spremembi, saj učitelj lahko samostojno načrtuje, oblikuje in uresničuje posamezne učne sklope – tudi pri pouku jezika.

Matematika

KZ uporabljajo pri načrtovanju pouka (13); pri pripravi internega kurikula (2 šoli, 5 učiteljic). Učitelji uporabljajo predvsem tisti del kataloga, ki navaja matematične cilje in vsebine. Osnovnega dela kataloga, ki opredeljuje kompetence, njihovo razvijanje in evalviranje, pristope pri poučevanju, uporabo tehnologije, vlogo učitelja idr., pa skoraj ne poznajo (8 šol, 12 učiteljic). V katalogu znanja uporabljajo predvsem poglavje Operativni cilji in sicer pri načrtovanju pouka (5). KZ je uporaben pri načrtovanju, preden obravnavajo novo temo. (1 šola TM, 1 učiteljica). Uporabljajo ga tudi pri pripravi minimalnih standardov (2).

Katalog znanj je uporaben za povezane cilje iz osnovne šole (10). Za osvežitev povezanih ciljev iz osnovne šole (predznanje) ponekod pripravijo naloge, ki jih dijaki rešujejo pisno. Učitelji menijo, da je predznanje zelo slabo (5). Drugod ponovno razložijo snov (4). Inovativno metodo osveževanja predznanja smo zasledili na eni šoli: učenci doma pripravijo vprašanja in odgovore nanje ter jih drug drugemu zastavljajo v šoli (1).

KZ je uporaben za vključevanje izbirnih tematskih sklopov (8): v programu Tehnik mehatronike so zaradi potreb stroke vključili izbirne tematske sklope logika (3), vektorji (3), kompleksna števila (2).

Uporaba učbenikov: Pri pouku uporabljajo učbenike: Zbirko učbenikov Modrijan in zbirko vaj Alfa (7). Pri tem ugotavljajo, da učbenik uporabljajo predvsem učitelji pri poučevanju, dijaki pa za samostojno učenje zelo malo. Učbeniki so v učbeniškem skladu (2). Za vaje uporabljajo tudi Štalčevo Matematiko 2 za drugi letnik gimnazij in tehniških šol (1).

Tuji jezik

Učitelji uporabljajo Katalog KK pri pripravi letnega delovnega načrta ter za pripravo minimalnih standardov znanja, v pomoč pa jim je tudi kot vir informacij, kadar so v pedagoški oz. strokovni dilemi.

Psihologija

Ve, da so v KZ didaktična priporočila, ne spomni se nobenega, jih je pa prebrala in uporablja vsa. Uporablja iste primere, ki so kot ilustracija omenjeni v KZ. Esejev niso pisali. KZ naj bi oklestila tako, da lahko izvede 35 ur pouka. (Kaže, da je namesto KZ uporabljala dokument Izvedbeni kurikulum, saj omenja, da so teme premalo razčlenjene, npr. motivacija, in da ne ve točno, kaj naj poučuje.)

Športna vzgoja

Katalog znanja vsi športni pedagogi uporabijo predvsem na začetku šolskega leta pri pisanju letne delovne priprave ter pri pripravi izvedbenega kurikula. Pri katalogu znanj uporabijo predvsem del z učnimi sklopi.

Geografija

Katalog KK nudi dovolj široko osnovo za pouk. Učitelji so enotno ugotovili, da bi morali zagotoviti ustrezen učbenik za pouk. Glede vsebine kataloga pa so si različni: eni bi želeli bolj podroben katalog, drugim pa se zdi utesnjujoč in bi ga še bolj odprli oziroma posplošili. V pogovorih je bilo začutiti tudi nesamozavest nekaterih učiteljev, ki so sicer povsem korektno in smiselno aktualizirali in (raz)širili pouk, a so vseeno vprašali, če je to še v skladu s katalogom. Pohvalno je stremljenje učiteljev, da pouk navezujejo na domače primere in da Evropski uniji namenjajo več časa kot ji ga na prvi pogled določa katalog.

Zgodovina

Razen v enem primeru vsi učitelji poznajo novi katalog znanja in po njem tudi delajo. V primeru učitelja, ki ne pozna novega kataloga, gre za starejšega učitelja, ki je pred upokojitvijo in je delal

še po staremu katalogu, ki ga je prirejal. Na podlagi razgovora sem zaključil, da je dajal poudarke tistim tematskim sklopom, ki jih tudi sicer zastopa novi katalog, sem pa mu poslal nov katalog in mu ponudil pomoč pri uvajanju.

Večina učiteljev, ki dela po novem katalogu znanja za zgodovino, je z njim zadovoljna, čeprav imajo tudi določene pripombe in vprašanja. To sem razreševal na podlagi razgovora z vsakim posameznim učiteljem. Učitelji so mi povedali, da zahteva delo po novem katalogu od njih tudi več dodatne priprave in, da so nekatere vsebine (izbirni tematski sklopi) takšne, da od njih zahtevajo kar precej priprav. Za nekatere tematske sklope menijo (1 učitelj), da niso povsem zgodovinske, pač pa tudi sociološke in umetnostne, zato bi bilo dobro na to temo pripraviti dodatno izobraževanje.

Kemija

Izvajanje samostojnega eksperimentalnega dela pri pouku kemije: Ustrezne pogoje za izvajanje samostojnega eksperimentalnega dela imajo samo na dveh šolah (laboratorij in laborant, ki je prisoten tudi pri uri). Na dveh šolah sicer imajo laboratorij (v okviru centra), ki pa zaradi prezasedenosti ni na voljo. Podobno je tudi z laborantom, ki je na razpolago za vse programe in fizično ne more biti prisoten na urah. Učiteljici sta na dveh šolah izpostavili tudi neusposobljenost laboranta (nima ustrezne izobrazbe), ki s tem delom samo dopolnjuje učno obveznost.

Ure za izvajanje laboratorijskega dela zaradi težav z urnikom praviloma niso vključene v urnik. V urnik so vključene samo na eni šoli.

Učenci pri delu uporabljajo navodila iz delovnih zvezkov (2), ali jim navodila na učnih listih pripravijo učiteljice (3).

Učenci na koncu laboratorijskega dela naredijo poročilo. V dveh primerih učiteljici poročilo ocenita, v ostalih pa je ocenjeno a le kot ocena za izboljšanje zaključne ocene. Kriteriji za ocenjevanje so: natančnost, pravilnost rezultatov, spretnosti, ki jih dijak pokaže pri delu, odnos do dela, uporaba zaščitnih sredstev...

9. Kaj bi v katalogu znanj za vaš predmet spremenili, dodali, izločili?

Slovenščina

Mnenja o jezikovnem delu kataloga so različna (glej prejšnje vprašanje); nekaj dopolnil – za pouk jezika bi dodala primere strokovnih besedil(2), bolj bi poudarila pravopis(1), določene besedilne vrste bi prilagodila (npr. predstavitev kraja).

Vsi učitelji nestrpno pričakujejo novi učbenik (12).

Mnenje o delu KZ, ki obravnava književnost: Sogovorniki poudarjajo, da bodo na to vprašanje celovito lahko ogovorili šele, ko bodo preizkusili KZ v celoti, in z generacijo, ki jo bodo pripeljali do konca šolanja v programu, zato je, zaenkrat, evalvacija lahko le delna (12). Vznemirja jih, v procesu poučevanja, tudi vpliv verifikacijskih izpitov (poklicna matura) na pouk

(7). Ali se bo matura spremenila – in če se bo – ali že sedaj dovolj temeljito pripravljajo dijake na to (7). Sicer KZ dobro poznajo, vseč jim je izbirnost, zastopanost različnih besedil, odprtost učnih sklopov, njihova struktura, tudi didaktična priporočila (12). KZ za pouk književnosti zato ne bi spreminjali.

Ali so v katalogu znanj sklopi za pouk jezika in književnosti dovolj odprto oblikovani? Zakaj? Učitelji menijo, da so sklopi za pouk jezika in književnosti dovolj odprto oblikovani; mnenje pa so sklopi za pouk jezika prepodrobno oblikovani se pojavi (1), da so pripravljene le za prvi letnik (2). Za pouk književnosti so sklopi dovolj odprto oblikovani, omogočajo širino, odprtost, izbirnost pri pouku (10).

Matematika

Katalog znanj je preobširen (7).

Kataloga ne bi spreminjali (4), saj omogoča večjo avtonomijo učitelja in fleksibilnost pri načrtovanju pouka (1).

Predlagajo povečanje obsega predmeta - dodatne ure za realizacijo ciljev iz kataloga znanj (4).

Predlagajo izločitev določenih vsebin (4): tehnik oblikovanja - odvod (2), tehnik oblikovanja - diferencialni račun in verjetnost (2).

Psihologija

Učiteljica ima težave z iskanjem tem, ki so omenjene v izvedbenem kurikulumu, čeprav so te teme prepisane iz KZ. Dodala bi Freuda, več zgodovine psihologije, tudi Junga. Na vprašanje, katere kompetence bi razvijala s tem, ni odgovorila.

Športna vzgoja

Katalog znanj jim je v pomoč, ga uporabljajo in menijo, da je dober tak, kot je.

V polovici primerov ne izvajajo učnega sklopa ples in predlagajo, da bi ga izločili. Eden od učiteljev meni, da sta sklopa atletika in košarka preobširna.

En predlog je, da bi katalog vseboval razlago zasnove in terminologije.

V enem primeru nimajo kataloga in ga ne uporabljajo.

Geografija

V katalogu KK bi dodali oz. postavili v ospredje svetovne probleme (selitve, ozonska luknja, klimatske spremembe...). Večji poudarek bi dali EU in kartografski pismenosti ter rabi sodobnih orientacijskih pripomočkov in delu z računalnikom. Pomembna se jim zdi tudi navezljivost geografije na tuji jezik in bodoči poklic. Izkušnje jim narekujejo, da največ ostane tistega znanja, ki dijake zanima; precej ga lahko predstavijo dijaki z referati. Večina učiteljev se je pritožila nad slabo opremljenostjo učilnic in težkim dostopom do računalniških učilnic.

(S KZ sem zadovoljen: 2-4-2)

Zgodovina

Učitelji ne bi izločili nobene od vsebin, ker se jim zdijo vse dovolj pomembne, bi pa še kaj dodali, vendar je to težko, glede na majhen fond ur, ki je na voljo. Še posebej se je to pokazalo v tistih treh primerih, kjer imajo učitelji na voljo le 68 ur, kar je manj od standarda, ki se z letošnjim šolskim letom uveljavlja v vseh ostalih srednjih tehničnih šolah. Zaradi izenačitve med vsem srednjimi šolami predlagamo, da se tudi v programih tehnik oblikovanja in tehnik mehatronike število obveznih ur zgodovine z 68 poveča na 103, saj se bo na ta način odpravil primanjkljaj v poznavanju slovenske nacionalne zgodovine. Prav posebej pa si učitelji zgodovine želijo več časa nameniti vsebinam iz evropske in svetovne zgodovine, saj je po njihovem mnenju katalog precej bolj kot doslej naravnano na nacionalno zgodovino.

Kemija

Mnenje večine učiteljev je, da je novi KZ za kemijo ustrezen, a se ga kljub temu ne držijo v celoti. Mnenje učiteljev (4) je, da bi moral biti KZ sestavljen iz dveh delov: splošnega, ki bi bil obvezen za vse programe in dela, ki bi bil vsebinsko prilagojen posameznim programom. Tudi tukaj je opaziti razliko med učitelji, ki poučujejo v programu TM in učitelji, ki poučujejo v programu TO.

Učitelji v programu TM (5) dajejo zaradi povezovanja s strokovnimi predmeti večji poudarek na materiale, njihovo zgradbo, lastnosti in uporabnost. Te vsebine obdelajo poglobljeno, na račun tretjega sklopa – Kemija v prehrani. Dve učiteljici tematskega sklopa kemija v prehrani sploh ne obravnavata, ker jima zmanjka časa, glede na to, da veliko pozornosti posvetita materialom.

Učiteljici, ki poučujeta v programu TO se držita vsebin in zaporedja kot je to predvideno z KZ. Zaradi interesa dijakov (dijakinj) več časa namenita Kemiji v prehrani.

10. Ali čutite, da ste, po dveh letih izvajanja poskusnega programa tehnik mehatronike/tehnik oblikovanja, dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih? Zakaj?

Slovenščina

Mnenja učiteljev so različna, menijo, da so – tudi formalno – usposobljeni za novosti, odprti za novo in tudi drugačno.

Imeli so organiziranih nekaj splošnih izobraževanj (sodelovanje s CPI), potrebovali bi izmenjavo izkušenj, s primeri dobre prakse (12); želijo si izobraževanja o ocenjevanju (2), o postavljanju, oblikovanju minimalnega standarda v učnem sklopu (1).

Matematika

Učitelji matematike večinoma menijo, da kljub svojim osebnostnim lastnostim še niso povsem usposobljeni (7). Težave jim dela povezovanje s stroko in drugimi področji (2), samostojno pripravljane gradiv za poučevanje (2), potrebujejo še kakšno usposabljanje (2). Tisti, ki se počutijo usposobljene (5), so pripravljeni na sprejemanje novega, komunikativni, sodelovalno naravnani. Za načrtovanje dela po dveh letih porabijo bistveno manj časa kot v začetku.

Tuji jezik

Še zlasti izkušenejši učitelji pravijo, da se čutijo sposobni prilagoditi novim načinom poučevanja in poučevanju v novih (prenovljenih) programih, ter da se lahko prilagodijo vsem novostim. Hkrati pa kot problem oz. veliko oviro pri tem navajajo ostale pogoje, ki ne dopuščajo dela na novi način: prevelika številčnost oddelkov oz. skupin, vedno večji odstotek dijakov, ki so učno in disciplinsko problematični, nezainteresirani za kakršenkoli pouk, vedno več administriranja, ki učitelju jemlje čas in energijo za kvalitetno pripravo in izvedbo pouka.

Psihologija

Da. Ima dober feedback iz PUZa. Po koncu se je počutila dobro. Dijaki so dobili dobre ocene.

Športna vzgoja

Vsi sodelujoči se počutijo dovolj usposobljene za poučevanje predmeta ŠVZ tudi v prenovljenih programih.

Geografija

Po prvem letu izvajanja poskusnega programa Tehnik mehatronike/oblikovanja se počutijo dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih, ker jim je študij na fakulteti omogočil pridobiti dovolj geografskega znanja. Potrebovali pa bi še kaj znanja za povezovanje v timih.

Zanimiva pa je razlika glede usposobljenosti za pouk geografije in usposobljenosti za pouk po novi paradigmi:

	Povsem	Precej	Malo
Čutim se usposobljeno/ega za pouk geografije v prenovljenem programu	7	1	0
Čutim se usposobljeno/ega za pouk v prenovljenem programu	3	4	1

Zgodovina

Večina učiteljev se čuti dovolj dobro usposobljene za poučevanje po novih programih, želijo pa si še dodatnega izobraževanja. Prav tako so nekateri učitelji povedali, da jim je priprava na poučevanje po novem katalogu vzela kar precej dodatnega časa, saj se novi katalog od starega kar precej razlikuje.

Kemija

Večina učiteljev (6) meni, da je za izvajanje prenovljenega programa dovolj usposobljena, saj so se udeleževali dosedanjega usposabljanja, ki je bilo temu namenjeno. Kljub temu si želijo dodatnega izobraževanja s področja: uporaba IKT tehnologije pri pouku kemije (2), predstavitev primerov dobre prakse (3), izvajanje eksperimentov pri pouku kemije (2).

11. Katere teme bi predlagali v programih usposabljanja za izvajanje novih programov? Zakaj?

Slovenščina

Izobraževanje mora potekati kontinuirano.

Predlogi tem: Vpliv novih programov na poklicno maturo, Predstavitev dela z besedilnimi vrstami, Ustni del pri poklicni maturi, Integracija slovenščine v strokovne predmete, Ocenjevanje pri poklicni maturi in minimalni standardi.

Matematika

Usposabljanje za uporabo IKT (2), za delo v spletni učilnici, projektno delo (2), timsko delo (1). V živo bi radi spremljali pouk pri kakem drugem učitelju, ki že uporablja novosti ali pa si ogledali posnetke pouka. (3)

Tisti, ki se dosedanjih usposabljanj pri matematiki niso udeleževali (2), predlagajo predvsem take teme in gradiva, da bi jih lahko uporabili pri pouku.

»Ni toliko pomembno, da bi bilo organizirano posebno usposabljanje v obliki seminarjev. Predvsem bi morali na šoli redno timsko medpredmetno sodelovati. Torej bi srečanja PUZ-a morala biti v urniku. Sedaj pa so samo občasna in stihijska in so ljudje nejevoljni, ko se jih morajo udeležiti« (3).

Tuji jezik

Pojavila se je želja, da bi bilo usposabljanje ločeno po poklicnih skupinah oz. programih, kjer bi načrtovali konkretne rešitve za pouk in izdelali učna gradiva. Pri tem je bilo ponovno izpostavljeno dejstvo, da učbenikov oz. didaktiziranih gradiv za pouk ni in da jih morajo učitelji sami pripravljati oz. prilagajati razmeram v razredu. V tem pogledu je bila s strani ene od učiteljic dana ideja, da tovrstno gradivo začnejo učitelji izdelovati timsko.

Psihologija

Socialne veščine, igra vlog.

Športna vzgoja

Do sedaj izvedena usposabljanja so bila primerna, teme zanimive in uporabne. Predlagane teme za nadaljnja usposabljanja:

- motivacija dijakov za gibalne dejavnosti,
- komunikacija učitelj – dijak,
- samoevalvacija dijakov (vprašalnik o ŠVZ, o športnih dejavnostih izven šole, ocena lastnega dela),
- oblike sproščanja, primerne za dijake,
- obvladovanje konfliktnih situacij, vedenja mladih.

Geografija

Za programe usposabljanja za uvajanje in izvajanje novih programov predlagajo izobraževanje iz timskega povezovanja, fizične geografije (vreme, vodovje, klima in geologija), organiziranja šolskih ekskurzij; izobraževanje za te teme pa naj bi temeljilo na praktičnih primerih oziroma praktičnih izkušnjah kolegov.

Zgodovina

Med temami, ki so jih predlagali, so predvsem vsebine, ki se nanašajo na slovensko zgodovino 19. stoletja (3 učitelji), na starejše obdobje in arheološke izsledke (1 učitelj) ter na tematiko najnovejše, sodobne zgodovine (2 učitelja). Prav te vsebine smo nato obdelali skupaj z izbranimi predavatelji na seminarju 2. 7. 2008 za skoraj 50 udeležencev.

Med najbolj perečimi problemi bi za konec omenil še relativno slabo opremljenost polovice šol z opremo, še vedno precej primanjkuje sodobne tehnologije (LCD, računalnik), kar ni v skladu s sodobnim poukom.

Na problem učbenika je opozorilo vseh osem intervjuvancev. Novega učbenika, ki bi sledil posodobljenemu katalogu, še ni, zato si pomagajo s starimi, določene tematske sklope pa pripravljajo sami na podlagi svojih lastnih zapiskov, izbrane literature in drugih virov (internet). Zato bo treba čim prej poskrbeti za kakovosten učbenik, izbirne tematske sklope pa pokriti bodisi

z izbranimi snopiči kot dodatek k učbeniku ali pa pripraviti dodatno gradivo na zgoščenki in ga ponuditi učiteljem.

Kemija

Učitelji pogrešajo učbenik in delovni zvezek za dijake, ki bi »pokrival« vsaj splošni del kemije – tisti del, ki bi bil primeren za vse programe (2).

KZ bi moral biti bolj prilagojen stroki. Sestavljen naj bi bil iz splošnega dela za vse programe in dela, ki bi bil prepuščen izbiri učitelja oziroma dela, ki bi bil namenjen povezovanju s stroko (3).

Šole bi morale zagotoviti pogoje in laboranta za izvajanje vaj pri pouku kemije (3).

12. Zaključki po predmetih

Matematika

Ugotavljamo, da spremembe pri delu učiteljev matematike v programih Tehnik mehatronike in Tehnik oblikovanja še niso dovolj prisotne. Preslabo poznajo in razumejo katalog znanja za matematiko. V glavnem upoštevajo vsebinske operativne cilje, ne poznajo in ne upoštevajo pa kompetenc. Zato večinoma pouka matematike ne gradijo na osnovi kompetenc, ne razvijajo kompetenc in jih ne ocenjujejo. Osredotočeni so na vsebinsko poznavanje matematičnih pojmov in postopkov.

Povezovanje s stroko je še zelo šibko in temelji v večini primerov na uporabi raznih nalog iz stroke pri pouku matematike. Povezovanje med učitelji matematike in drugih področij še ni zaživelo in tudi še ni dozorela zavest o pomenu tega sodelovanja.

Kar nekaj učiteljev se zaveda potrebe po uporabi tehnologije, ki jo predvideva katalog znanja. Uporaba grafičnih računal je redka. Trenutno je največja težava še zmeraj v tem, da šole niso primerno opremljene z grafičnimi računalni. Postopno je videti vpeljevanje uporabe računalniških programov, vendar na žalost tudi neustrezno uporabo. To je po našem mnenju posledica dejstva, da učitelji ne razumejo, katere kompetence naj dijaki razvijajo in na kakšen način.

Glede potreb po usposabljanju so mnenja učiteljev različna. Kot najbolj kritične ocenjujemo situacije tam, kjer učitelji menijo, da so dovolj usposobljeni zaradi tega, ker so končali študij matematike in ne čutijo potrebe po strokovnem popolnjenju.

Športna vzgoja

- Ni razlik v poučevanju;

- medpredmetnega povezovanja je malo, kar ga je, je v projektnih tednih. Povezave ŠVZ se nanašajo v večini na splošno izobraževalne predmete. Le en primer sodelovanja drugega učitelja pri uri ŠVZ;
- bistvena sprememba je v tem, da se učitelji sedaj več dogovarjajo v okviru PUZ-ov;
- odnos dijakov do predmeta ŠVZ je zelo pozitiven;
- športna vzgoja je najbolj prisotna pri razvijanju socialnih in državljskih kompetenc, tudi pri kompetenci učenje učenja, manj pri ostalih;
- ocenjevanje poteka v skladu s priporočili stroke (razen v enem primeru);
- sodelovanje ŠVZ v projektnih tednih le na polovici izbranih šol;
- športne vzgoje nima dodanih ur iz prostega kurikula;
- katalog znanj je uporaben in v pomoč predvsem pri načrtovanju na letni ravni. Omogoča dovolj avtonomije.

Geografija

Spremljava pouka oz. pogovori z učitelji so pokazali neproblematičnost pouka geografije v prenovljenih programih. Učitelji so pokazali pripravljenost, da čim bolj uresničijo cilje kataloga. Ker ustreznih referenčnih točk še nimajo, se pogosto sprašujejo, če delajo prav ali narobe.

Na načelni ravni je njihova težava podobna težavi, ki jo imamo na celotnem področju strokovnega šolstva: katera predmetna znanja so temelj splošni in poklicni izobrazbi dijaka ter katero (geografsko) znanje naj bi dijak pridobil. Poleg nje pa se pojavlja tudi dilema, če je pouk (geografskih) večšin še pouk geografije ali je geografija kot znanost v tem primeru potisnjena v ozadje oz. razvrednotena.

Kemija

Analiza procesa: V spremljavi pouka kemije je sodelovalo 8 učiteljev kemije, ki so poučevali kemijo po prenovljenem programu srednjega strokovnega izobraževanja. Vključeni učitelji poučujejo v programu tehnik mehatronike (6) in programu tehnik oblikovanja (2). V obeh programih je po predmetniku predvidenih 70 ur kemije letno. Opravljeno je bilo opazovanje pouka kemije pri 6 učnih urah, po vsaki opazovani uri je bil opravljen razgovor s tremi naključno izbranimi dijaki in učiteljem (ločeno). Na dveh šolah ni bilo realizirano opazovanje pouka, ker so dijaki že zaključili s poukom (izpolnili so predpisani fond ur).

Razgovor z učiteljem je potekal v dveh delih. V prvem delu sem učitelje povprašal o prenovljenem programu za kemijo: o razlikah med novem in starim programom, načinih vrednotenja pri pouku kemije, o ustreznosti vsebin, katere kompetence razvijajo pri pouku kemije, o oblikah poučevanja, medpredmetnem povezovanju, o realizaciji, uporabi IKT... Drugi

del razgovora je bil namenjen opazovani učni uri in je potekal s pomočjo v naprej pripravljenega opomnika.

Rezultati z ugotovitvami:

- Realizacija ciljev opazovane učne ure

Večina učiteljev je učno uro izpeljalo tako kot so načrtovali (5). Dvema učiteljicama je sicer zmanjkalo časa (zastavljenih preveč ciljev), ena učiteljica pa z izpeljano uro ni bila zadovoljna in meni, da so ji dijaki namenoma »zminirali« uro.

Učitelji praviloma ne izpostavljajo učnih ciljev. Samo v enem primeru (od 6 opazovanih ur) je učiteljica na začetku ure napovedala cilje.

- Metode in oblike dela

Pri opazovanih učnih urah so obravnavali novo učno snov. Prevladovala je frontalna učna oblika v kombinaciji z drugimi oblikami poučevanja. V enem primeru je frontalna oblika potekala v kombinaciji s skupinskim eksperimentalnim delom (1). V enem primeru je demonstracijske poskuse izvajala učiteljica, v enem pa so demonstracijske poskuse izvajali dijaki v parih. Dijaki so delali z učnimi listi (3), en dijak je imel ppt predstavitev.

Na izbor oblik in metod dela so vplivali predvsem pogoji za izvajanje pouka (laboratorij, laborant). Večina učiteljic si želi, da bi pri pouku izvajali več praktičnega dela, vendar to ni možno, saj nimajo laboratorija (5), ali nimajo laboranta oziroma jim ni na razpolago (5). Poleg pogojev dela so na izbor oblik in metod dela vplivali še vsebina in predznanje dijakov.

Dijaki so bili aktivni predvsem pri urah, kjer so delali praktično (2) in urah, kjer so delali z učnimi listi (3). V teh primerih so dijaki aktivno sodelovali in se vključevali v razgovor. Bistveno manjša je bila aktivnost dijakov pri frontalnih učnih urah, saj so si pri teh urah dijaki predvsem zapisovali snov, ki jo je narekovala učiteljica ali pa so snov prepisovali iz table (projekcijskega platna).

Aktivnosti, ki so jih dijaki izvajali: skupinsko eksperimentalno delo (1), demonstracija eksperimenta v parih (1), praktično delo v parih (1), delo s tekstom (2), delo z učnimi listi (2), oblikovanje zapiskov (6), ppt predstavitev (1).

Dijaki so povedali, da jim tak način dela odgovarja (da si snov zapisujejo), ker nimajo ustreznega učbenika in se učijo iz zapiskov.

Učitelji so bili mnenja, da so bili dijaki dovolj aktivni (5). Predvsem sta bili z aktivnostjo dijakov zadovoljni učiteljici, kjer so dijaki delali praktično. Ena učiteljica je menila, da je dijake težko aktivirati, če ne delajo praktično (nimajo laboratorija), ena učiteljica pa je menila, da dijaki niso bili aktivni, da so to delali namenoma, in da so pri »normalnih« urah pouka bolj aktivni in kažejo večjo zainteresiranost.

Tudi pri dijakih prevladuje mnenje, da so bili dovolj aktivni (6), čeprav si želijo več praktičnega dela (poskusov) in menijo, da bi bila v tem primeru njihova aktivnost še večja (2). Nekaj dijakov je izpostavilo problem discipline pri pouku (1) in možnost, da se nekateri dijaki »skrivajo« za drugimi in se izmikajo sodelovanju (1), to je opazno še posebej takrat, ko dijaki naredijo nek izdelek skupinsko in doma (plakati, seminarske naloge).

- Problemskost pouka

Kljub temu, da so se učitelji trudili snov povezati z primeri iz vsakdanjega življenja in s stroko, je bil pouk zasnovan ne problemsko (6). Dijaki so bili predvsem poslušalci in zapisovalci snovi po nareku ali iz prosojnic. V dveh primerih je bil pouk zasnovan problemsko. Dijaki so imeli zastavljen problem, na učnih listih so imeli navodila za delo, do rešitve so morali priti dijaki sami. Učiteljica je dijake s podvprašanji usmerjala, jih vzpodbujala in jim pomagala pri oblikovanju zaključkov.

Učitelji so izpostavili naslednje težave: problemsko zastavljen pouk je za te dijake prezahteven, dijaki ne razumejo in niso sposobni sami priti do rešitve problema (kljub usmerjanju) (4). Ena učiteljica meni, da je to izgubljen čas, in da imajo dijaki več od ure pri kateri si zapišejo snov, ki se jo potem naučijo.

Dijaki se sicer strinjajo s tem, da si zapišejo snov (da se lahko učijo), pogrešajo pa več primerov iz stroke – povezovanje vsebin s stroko, primere iz vsakdanjega življenja (5), predvsem pa več praktičnega dela (6). Dijaki pri katerih je bil pouk problemsko zasnovan (sami so morali priti do rešitve problema) so bili s takim načinom dela zadovoljni, pravijo, da tako delajo večkrat, in da so jim take ure všeč.

- Razumevanje

Dijaki so obravnavano učno snov razumeli, kar so učitelji tudi preverili z ustnimi vprašanji (4) ali učnimi listi (2) (razen v enem primeru, ko je učiteljici zmanjkalo časa za preverjanje na koncu ure).

Tako učitelji, kot dijaki so bili mnenja, da je učna snov primerna in da so jo dijaki razumeli. Dijaki so imeli možnost sproti spraševati in razjasniti stvari, ki jih mogoče niso razumeli (3).

- Vključevanje interesov, doživljanja ... dijakov

Večina učiteljev meni, da upoštevajo interese dijakov (6). Ena učiteljica je izpostavila problem discipline, in da dijaki zlorabljajo to možnost. Težava je tudi zaradi pomanjkanja časa (3) in dejstvo, da vsebine kemije podrejajo strokovnim predmetom (4).

Dijaki menijo, da imajo pri pouku kemije možnost sooblikovati program dela predvsem pri projektih, predstavitev, plakatih... Predvsem pri takih oblikah dela se imajo možnost seznaniti z vsebinami, ki jih zanimajo. Želeli pa bi si več poskusov in praktičnega dela, a to zaradi različnih vzrokov ni možno (ni laboratorija, laboranta...).

- Ocenjevanje

Nobena od opazovanih ur ni bila namenjena preverjanju in ocenjevanju znanja, sicer pa učitelji ocenjujejo predvsem pisno in ustno (6), dve učiteljici zaradi pomanjkanja časa ocenjujeta samo pisno. Ena učiteljica ocenjuje tudi praktično delo dijakov, dve učiteljici pa ocenjujeta seminarske naloge in plakate. Tudi drugi učitelji ocenjujejo praktično delo učencev, njihov odnos do dela, razne izdelke (plakate, seminarske, ppt predstavitve), vendar to niso samostojne ocene, to delo je upoštevano predvsem za izboljševanje ocene pri zaključevanju.

Učitelji menijo, da so dijakom kriteriji ocenjevanja znani (7) učitelji dijakom oceno po potrebi dodatno razložijo (7) zato mislijo, da dijaki dobijo jasno povratno informacijo o njihovem znanju.

Tudi dijaki nimajo pripomb, čeprav kot kriterije ocenjevanja omenjajo predvsem točkovnike (4), v treh primerih so dijaki razložili, da so jim znani kriteriji ocenjevanja, in da jim učiteljica po potrebi dodatno razloži oceno. Ena skupina dijakov je povedala, da dobijo dodatne informacije o njihovem znanju na individualnih razgovorih z učiteljico.

Zaključki

Pouk kemije v srednjih strokovnih šolah poteka večinoma na klasičen način, najbolj pogosta oblika pouka pa je frontalna. Učitelji se trudijo, da bi obravnavano snov približali dijakom, tako, da obravnavano snov navezujejo na vsakdanje življenje in povezujejo znanja kemije s strokovnimi predmeti. Večinoma kemija kot splošno - izobraževalni predmet, za dijake ni težka in imajo v povprečju dobre ocene, kljub temu se dijakom kemija zdi predmet, ki je preveč teoretičen. Dijaki menijo, da jim bo znanje kemije prišlo prav v vsakdanjem življenju, pri tem so izpostavili predvsem okoljske in energijske probleme (4) ter probleme v povezavi s pomanjkanjem hrane (3). Dijaki mislijo tudi, da jim bo znanje kemije prišlo prav pri opravljanju njihovega poklica. Dijaki, ki obiskujejo program Tehnik mehatronike so to povezavo videli predvsem pri materialih (obdelava, uporaba in lastnosti), dijaki, ki obiskujejo program Tehnik oblikovanja pa menijo, da jim bo znanje kemije prišlo prav pri uporabi barvil in fotografiji.

II. Poročilo o izvajanju interesnih dejavnosti v poskusnih programih SSI tehnik mehatronike in tehnik oblikovanja

Tomaž Kranjc

Uvod

Poročilo je nastalo v okviru spremljanja izvajanja poskusnih programov SSI tehnik mehatronike in tehnik oblikovanja in TM. Oba programa se izvajata od šolskega leta 2006/07, tako da so prvi vpisani dijaki danes (september 2008) v tretjem letniku. Izvajanje interesnih dejavnosti smo spremljali po končanih dveh letnikih izvajanja.

Predmet spremljanja so interesne dejavnosti, ki predstavljajo okoli 7 odstotni delež predmetnika. »Interesne dejavnosti so sestavni del predmetnikov izobraževalnih programov srednjega strokovnega izobraževanja. Čeprav je namen interesnih dejavnosti razbremeniti dijake od šolskega pouka, pomenijo med drugim tudi enega od načinov za razširjanje in poglobljanje splošnega in posebnega znanja, povezanega s cilji izobraževalnih programov, še posebej pa z uresničevanjem ciljev ključnih kompetenc. Hkrati je z interesnimi dejavnostmi dijakom omogočeno, da odkrivajo tudi področja, ki niso opredeljena s programom, po katerem se izobražujejo, ter da spoznavajo svoje talente in jih razvijajo. Z možnostjo proste izbire med posameznimi dejavnostmi naj bi se spreminjala tudi odnos dijaka do dela ter njegova odgovornost za lastne odločitve.

Izvajajo se kot vsebinski sklopi v čim bolj strnjeni obliki in ne kot razporejene ure v okviru urnika. Dijaki na podlagi programske ponudbe šole, ki je sestavni del letnega delovnega načrta šole, svobodno izbirajo med posameznimi ponujenimi dejavnostmi. Šole z letnim delovnim načrtom opredelijo konkretne interesne dejavnosti, pri tem pa morajo obvezno načrtovati vsaj v predpisanem minimalnem obsegu tiste vsebine, ki so določene v okviru obveznega dela.

Priporočene vsebine interesnih dejavnosti, ki so enake vsebinam iz katalogov znanja za posamezne predmete, se kot interesne dejavnosti ne izvajajo. Ta del interesnih dejavnosti šola nadomesti z drugimi vsebinami ali pa poveča število ur za tiste dejavnosti, ki si jih dijak lahko izbira sam. Pri izvedbi posameznih dejavnosti naj šole uporabljajo tudi programske konkretizacije dejavnosti, ki so pripravljene za dijake, vpisane v gimnazijski program.«

	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	SKUPAJ
OBVEZNI DEL:					
Športni dnevi	24	24	24	24	96
Ogled gledališke, filmske in glasbene predstave, likovne razstave	18	18	18	18	72
Seznanitev s kulturnimi in zgodovinskimi znamenitostmi v šolskem okolju	6				6
Ogled študijske knjižnice, sejmov: zdravja, informatike, učil, izobraževalnih ustanov, dnevi odprtih vrat ipd.	6				6
Zdravstvena vzgoja		18			18
SKUPAJ	54	60	42	42	198
VSEBINE, POVEZANE S PROGRAMOM:					
Metode učenja, motivacija, razvoj delovnih in učnih navad	6				6
Naravoslovni dan - ekološki dan (organizirane čistilne akcije, predavanja, ogledi čistilnih naprav - v povezavi s tehnologijo stroke)	6	6	6	4	22
Spoznavanje poklicnega področja, organizacije panoge, obisk predavanja s strokovnega področja	6	6	6	4	22
Ogled sejma s strokovnega področja, proizvodnih obratov, ekologija in ekološki problemi stroke v obratovalnici in v šolski delavnici (seminarska naloga)	6	6	6	4	22
Poklicno usmerjanje, nadaljevanje izobraževanja				4	4
SKUPAJ	24	18	18	16	76
PROSTA IZBIRA DIJAKA	18	18	36	6	78
Gledališki, glasbeni in filmski abonmaji, glasbena šola, pevski zbor, dramska skupina, plesni in športni treningi					
Tečaj cestnoprometnih predpisov					
Mladinska raziskovalna dejavnost					
Tekmovalna dejavnost v znanju					
Socialno delo					
Mentorstva in pomoč drugim					
Organizirano dopolnilno izobraževanje itd.					
SKUPAJ	96	96	96	64	352

Vir: <http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2006/programi/interesne/interesneSSI.htm>

REZULTATI

Šole so bile, glede na sprejeti program, v prvih dveh letih izvajanja dolžne organizirati:

- najmanj 8 športnih dni (48 ur), to je na leto po 4 športne dni v trajanju po 6 ur
- za 36 ur ogledov kulturnih dogodkov (gledališke, filmske in glasbene predstave, likovne razstave),
- seznanitev s kulturnimi in zgodovinskimi znamenitostmi v šolskem okolju,
- 6 urni ogled izobraževalnih ustanov ali študijske knjižnice ali sejmov zdravja, informatike, učil,
- zdravstveno vzgojo,
- tečaj metode učenja,
- dva naravoslovna dneva in
- dva dneva spoznavanja poklicnega področja oz. proizvodnih obratov.

Ponudba **športnih dni** je zajemala: orientacijski pohod, plavanje v zaprtem bazenu, smučanje na slovenskih smučiščih Krvavec, Golte, Celjska koča, Mariborsko Pohorje, Rogla, pohode na nižje hribe, kot so Šmarna gora, Slivnica, Ramšakov vrh, Urban, Areh, Boč, Polhograjsko hribovje, okolica Osilnice, Kriška gora; atletiko, športne igre z žogo med razredi, skupinsko kolesarjenje na sobnih kolesih (spinning), drsanje, bowling. Ena šola je športne dejavnosti izpeljala medpredmetno, v povezavi s kulturnimi vsebinami (pohod po Trubarjevih poteh), druga pa v okviru adrenalinskega vikenda v domu Centra šolskih in občolskih dejavnosti: rafting, plezanje, lokostrelstvo, igre z žogo, nočni pohod, paintball.

Dve šoli sta testiranje za športnovzgojni karton opravile v okviru fonda za športne dni.

Dijaki so se spomnili naslednjega števila športnih dni v zadnjih dveh letih:

- šola: 2
- šola: 3
- šola: 2
- šola: 4
- Številke so potrdili tudi ravnatelji omenjenih šol.
- šola: 1
- šola: 3

(Oznaka šol v tem pregledu je naključna).

Kulturne vsebine

V poročilih najdemo gledališke in filmske predstave, ekskurzije (v Celje, Maribor, na Kras, v Koper, v Novo mesto, Kostanjevico na Krki), obisk muzeja novejšje zgodovine, pohod po

Trubarjevi poti okoli Rašice, literarno ekskurzijo v Libeliče, dejavnosti doma CŠOD, sodelovanje na proslavi ob 60-letnice šole, ogled muzikala Otroci s postaje Zoo, novoletno-božični koncert na šoli, pripovedovanje pravljic na šoli, strokovna ekskurzija v etnografski muzej, glasbena prireditev dijakov, ogled razstave o faraonih v Cankarjevem domu, razstava karikatur na šoli, proslava ob kulturnem dnevu.

O dejavnostih seznanitve s **kulturnimi in zgodovinskimi znamenitostmi v šolskem okolju** šole skoraj ne poročajo, razen treh: ogled starega centra Ptuja in muzeja, ogled Kranja, obisk pustovanja in obisk muzeja novejše zgodovine Ljubljana.

Dijaki ene šole so s področja »**ogled izobraževalnih ustanov ali študijske knjižnice ali sejmov zdravja, informatike, učil**« obiskali sejem Narava in zdravje, z druge Fakulteto za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, s tretje pa zgodovinski arhiv in knjižnico.

Zdravstveno vzgojo so izpeljale le tri šole, ena je priznala dijakom opravljen tečaj prve pomoči (dejavnost po izbiri dijaka). Ena od omenjenih šol je izvedla dve predavanji – AIDS, O drogah.

Dejavnost **seznanitve z metodami učenja**, ki je deklarativno integrirana v strokovno vsebinske sklope in splošne predmete, so opravile le tri šole. Na eni je dijake motiviral znani Smiljan Mori.

Naravoslovne dejavnosti so šole skušale organizirati medpredmetno, saj so obiskali gozdno učno pot, akvarij, sejem Hevreka, različne čistilne naprave, botanični vrt, rudnik in rudarski muzej, inštitut Jožefa Stefana, oziroma povezali dejavnosti v naravoslovni tabor oz. projektni teden oz. ekskurzijo. V okviru enega od projektnih taborov z večinsko naravoslovno usmeritvijo najdemo tudi športni dan, strokovno ekskurzijo, učenje učenja in spoznavanje poklicnega področja.

Poklicno področje mehatronike so spoznavali na ekskurzijah v Luko Koper, Pivovarno Laško, Ljubljanske mlekarne, Industrijo usnja Vrhnika, Pivovarno Union, Letališče Brnik, Slovenske železnice, Unitech Škofja Loka, hidroelektrarno Fala, Gorenje in v avtopralnico. Šole so organizirale tudi ogled Mednarodnega obrtnega sejma Celje, sejma orodjarstva Forma Tool, sejma avtomatike in mehatronike, sejma elektronike, sončne elektrarne in Tehniških muzejev v Zagrebu, Münchnu ali na Dunaju. Poklicno področje oblikovanja so spoznavali na ekskurziji v Etnografski muzej in grafični likovni center ob mesecu oblikovanja.

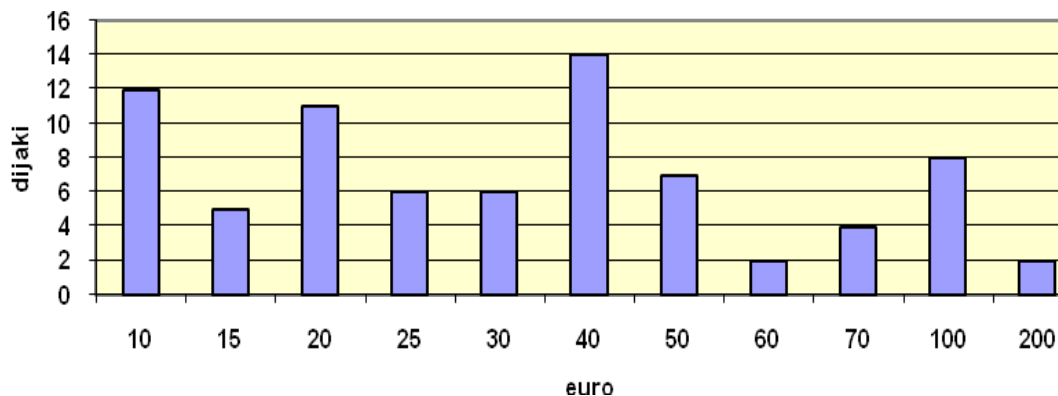
Prosta izbira dijakov naj bi predstavljala okoli petino fonda ur za interesnih dejavnosti. Iz podatkov je moč razbrati, da predstavlja le okoli 10 odstotkov. Del teh dejavnosti je organizirala šola, del dijaki sami. Na eni šoli se je prosta izbira izvajala po pouku, ob sredah. Dijaki so izbirali med ponudbo šole ali med prostimi dejavnostmi v domačem okolju.

Med dejavnosti iz te kategorije spadajo:

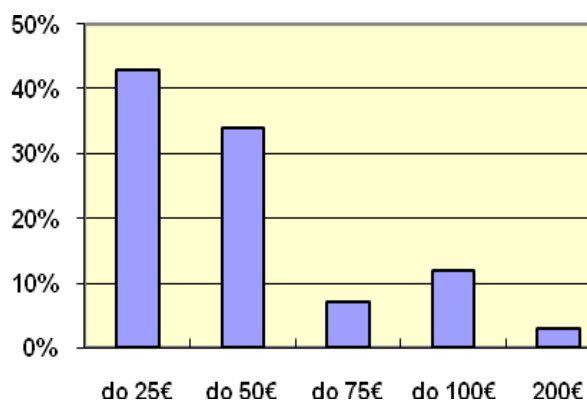
- angleška bralna značka,
- duhovne vsebine (Društvo za boljše življenje)
- folklorno društvo,
- gasilsko društvo,
- gledališki abonma,
- joga,
- kovaštvo,
- krožek elektrotehnike,
- krožek robotike,
- likovni krožek,
- obisk zabavišnega parka Gardaland,
- ogled likovne razstave,
- pevski zbor,
- pomoč pri delu na kmetiji,
- proizvodno delo v podjetju,
- raziskovalna naloga,
- Rdeči križ,
- šivanje,
- šport: športne igre (nogomet, košarka, odbojka, hokej na ledu), fitnes, jahanje,
- tečaj peke v aktivu kmečkih žena,
- tehniške ekskurzije (München -Tehniški muzej, tovarna BMW, Dunaj – tehniški muzej),
- umetnostno-zgodovinske ekskurzije (Italija, Benetke; Dunaj),
- usposabljanje za oblikovanje spletnih strani.

Za udeležbo v nekaterih dejavnostih je bilo treba doplačati. Tako trdi 86 % dijakov.

Višina doplačil zelo variira. Nekaterim dijakom se ne zdi prav, da se je ponujenih interesnih dejavnosti treba udeležiti, ne glede na finančno zmogljivost, sicer jim grozijo vzgojni ukrepi. Drugi tarnajo, da so morali delati preko Študentskega servisa, da so se lahko udeležili obveznih dejavnosti.

Večina dijakov je plačala manj kot 50 €. Povprečni znesek je 44,25 €. Ena od šol poroča, da pri programih, ki so dražji, dijakom krije del stroškov: prevoz na petdnevni program v dom Centra šolskih in obšolskih dejavnosti je bil za dijake brezplačen. Druga šola izbira take dejavnosti, ki ne povzročajo prevelikih stroškov, in ne organizira dejavnosti preveč skoncentrirano, ampak jih razporedijo preko celega šolskega leta.

Okoli 6 % dijakov se zaradi previsoke cene ni moglo udeležiti določenih ponujenih dejavnosti. Omenili so ekskurzijo v Nemčijo (1), ekskurzijo v BMW (3), tečaj kick boksa (1), smučanje v okviru športnega dne, seminar o motivaciji Smiljana Morija (1); vse, kar je dražje od 20 € (1).

Če bi imeli to možnost, 86 % dijakov iz nabora interesnih dejavnosti ne bi **izločilo** nobene dejavnosti. Posameznikom gredo na živce učni listi 3, športni dnevi 4, seznanitev s kulturnimi in zgodovinskimi znamenitostmi v šolskem okolju, ekskurzije, ki se jih ne morejo udeležiti zaradi visoke cene 2, pohodi 2, umetnostne in zgodovinske ekskurzije 3, kino predstave, pisanje poročil, kulturni dan, motivacijski seminar, predavanja o drogah, predstavitev šol, naravoslovne dejavnosti, in neopravičene ure, ki jih dobijo, če se dejavnosti ne udeležijo. En anketiranec bi izločil vse, kar ni v zvezi z bodočim poklicem, en pa celo vse. Zanimivo misel je zaokrožil dijak programa tehnik mehatronike, ki bi izločil vse dodatno plačljive dejavnosti, češ, če jih šola že organizira, naj jih tudi plača. En dijak bi celotne interesne dejavnosti ukinil na račun več pouka.

Če bi imeli možnost, bi naboru interesnih dejavnosti **dodali**: več športnih dni 20, mehatroniki več tehniških ekskurzij (tudi v tujino, predlagajo npr. večdnevni ogled tehniškega muzeja München,) 15; oblikovalci več oblikovalskih 3, npr. modne revije, Pariz,, ogled tovarn 8 (omenjajo tovarne Revoz, Akrapovič); več ogledov strokovnih sejmov 7 (omenjajo kmetijski); tečaj prve pomoči 4, več projektnih dni iz mehatronike 5, več strojništva 1, programiranje mikro krmilnikov in robotiko 3, izpit za osebni avto 2, dramsko skupino, glasbeno skupino, organizirano odbojko, gimnastiko, več kino predstav, več poučnih tem o vsakdanjem življenju, neobvezne delavnice, npr. šivanje. Šola pa bi dodala en dan prostovoljnega dela dijakov pri urejanju okolice šole.

Na drugi šoli predlagajo, da bi uvedli načelo izbirlivosti med obveznimi vsebinami – tako bi dijak namesto na planinski pohod lahko šel v gledališče. Predlagajo tudi priznavanje dokazljivih »obveznih« dejavnosti – npr. športniku s 150 treningi letno in mnogo izostanki bi priznali športni dan, ta dan pa bi opravljal konzultacije pri razpoložljivih učiteljih.

Nekatere šole ločijo **projektne tedne in interesne dejavnosti**, druge so jih prepletle. Tudi dijaki potrjujejo ta dva vzorca. 37% jih je izjavilo, da interesne dejavnosti potekajo samostojno, za 63% pa so (tudi) del projektnega tedna. Tam, kjer so interesne dejavnosti del projektnih dni ali tednov, potekajo tako, da dijaki nekaj naredijo, si nekaj ogledajo, se nekaj naučijo, pripravijo, izdelajo, nato pa to predstavijo učiteljem in staršem. Predstavitve okrepijo dijakovo sporazumevalno zmožnost.

Ena šola poroča, da vsako leto naredi analizo, ne pa evalvacije interesnih dejavnosti. Sistem so oblikovali skozi več let in je utečen. Druga šola je z evalvacijo vseh dejavnosti ugotovila, da potekajo brez pripomb.

Pomembnost ciljev interesnih dejavnosti

Med cilji iz definicije interesnih dejavnosti **dijaki** kot najpomembnejšega identificirajo

- da lahko **razširjam** znanja, ki zaznamujejo izbrano stroko (650), sledijo pa mu
- da lahko **poglabljam** znanja, ki zaznamujejo izbrano stroko (673),
- da se lahko razbremenim od šolskega pouka (678),
- da lahko spoznavam in razvijam svoje talente (683),
- da izboljšujem svoj odnos do dela (764),
- da lahko sprejemam odgovornost za odločitve (785),
- da lahko poglabljam znanja iz splošnih predmetov (803) in
- [da lahko razširjam znanja iz splošnih predmetov](#) (810) skupaj z
- da lahko razvijam ključne kompetence (810).

Ravnatelji so cilje interesnih dejavnosti razvrstili drugače. Najpomembnejši so jim izboljševanje odnosa do dela, poglobljanje in razširjanje znanj, ki zaznamujejo stroko, možnost sprejemanja odločitev. Razbremenitev od šolskega dela jim je najmanj pomemben cilj.

Mnenje dijakov (N=150) o interesnih dejavnostih

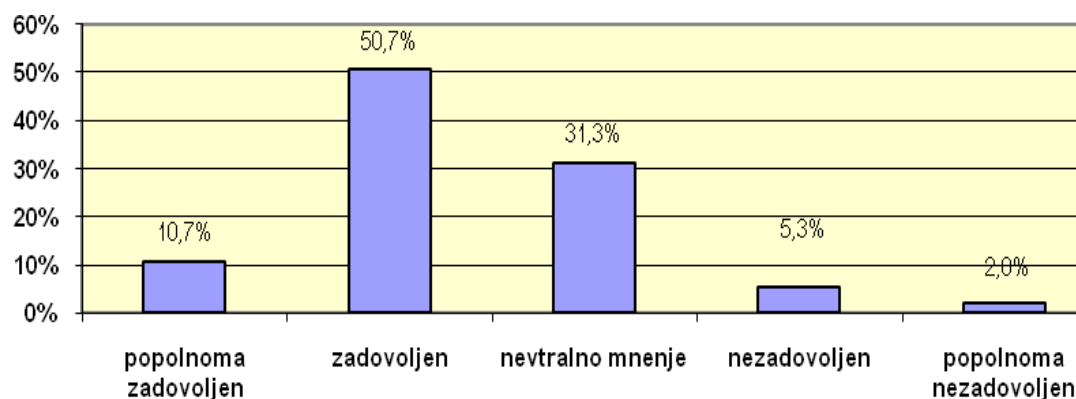
Sem popolnoma zadovoljen 16 ali 10,6%

Sem zadovoljen 76 ali 50,3%

Imam nevtrarno mnenje 47 ali 31,1%

Sem nezadovoljen 8 ali 5,2%

Sem popolnoma nezadovoljen 3 ali 2,0%

Utemeljitev zadovoljstva:

- je v redu, a premalo 9
- je zabavno 3
- dobra organizacija 2
- zadovoljen sem s tistim, kar izberem sam
- zelo zanimivo
- je bolj zanimivo kot teorija
- ker se naučim veliko koristnih osnov
- ker se naučim veliko iz stroke
- ker sem se veliko naučil
- ker ni pouka
- mnenje šole: udeležba dijakov je skoraj sto odstotna (manj izostankov kot pri pouku), na športnih dnevih so aktivni vsi dijaki in vsak po svoje prispeva k uspehu razreda, saj tekmujejo za najboljšo razredno skupnost, ki je na koncu leta nagrajena z izletom.

Utemeljitev nezadovoljstva

- previsoka cena 4x,
- obvezno izpolnjevanje učnih listov,

- jih ne potrebujem za končanje letnika,
- zelo naporno,
- ni zanimivo,
- ker nas mladih muzeji in take stvari ne zanimajo,
- ker je preveč učenja in premalo sprostitve.

Utemeljitev nevtralnega mnenja

- preveč umetnosti, premalo tehnike
- dobra ekskurzija v München, dolgočasna v Celje
- nekaj zanimivih, nekaj dolgočasnih
- dejavnosti premalo temeljijo na mehatroniki
- ne vem, če je mehatronika moj študijski interes
- lahko bi bilo bolj kvalitetno organizirano 2x
- lahko bi bilo več izbire
- če športni dan zamudim, nastradam v šoli, moram nadoknaditi.
- zaradi denarja

Ravnatelji so z interesnimi dejavnostmi zadovoljni.

Kataloga OIV ne uporabljajo, ker se večina dejavnosti odvija v lokalnem okolju in v sodelovanju z utečenimi partnerji.